

Lesník

ČASOPIS ZAMESTNANCOV • LESY Slovenskej republiky, štátny podnik

2019

I.

II.

III.

IV.

V.

VI.

VII.

VIII.

IX.

X.

XI.

XII.

Na Poľane vlci vyjú

Na Poľane, vlci vyjú,
zavýjajú,
a horári, tí beštári,
vínko pijú.

Pijú, pijú, popíjajú,
popíjajú,
a tam hore, na Poľane
vlci vyjú.

Ludia pre lesy, lesy pre ľudí

4. LESY Slovenskej republiky dosiahli v roku 2018 priaznivý hospodársky výsledok

Štátny podnik LESY Slovenskej republiky dosiahol v roku 2018 zisk pred zdanením vo výške 6,75 mil. €, oproti plánu zlepšenie o 0,30 mil. €. Aj napriek medziročnému poklesu zisku o 2,55 mil. €, považujeme dosiahnutý výsledok hospodárenia za priaznivý.

5. Dražba cenných sortimentov jar 2019 – OZ Revúca

OZ Revúca ponúkol v jarnej dražbe cenných sortimentov 272,11 m³ dreva, z ktorých sa vydražilo 251,10 m³ v hodnote 109.062, – €, v priemernom speňažení 434,34 €/m³.

5. Dražba cenných sortimentov jar 2019 – OZ Kriváň

OZ Kriváň ponúkol v jarnej dražbe cenných sortimentov 389,42 m³ dreva, z ktorých sa predalo 358,02 m³.

5

6

5. Preventívna policajná akcia v PR CHPO Poľane

OZ Kriváň zorganizoval 20. marca 2019 akciu zameranú na boj proti pytliactvu, zberateľom zhodov a nežiadúcim vstupom motorových vozidiel na lesné cesty.

6. Jarné zalesňovanie v číslach

Štátny podnik LESY Slovenskej republiky aj tento rok vysadí viac ako 16 miliónov sadeníc.

7. Jarné sčítanie kamzíkov v Gaderskej doline

Už po 19.-krát zorganizoval OZ Žilina jarné sčítanie populácie kamzíkov v Gaderskej doline.

8. Stav početnosti mnišky veľkohlavej v lesoch Slovenska

LOS na základe výsledkov konštatuje, že mniška veľkohlavá v roku 2018 zvýšila svoju početnosť na výmere 17.989 ha.

8. Pokus o rozšírenie nepôvodnej entomopatogénnej huby

Druh huby *Entomophaga maimaiga* ponúka rozšírené možnosti umelej regulácie mnišky veľkohlavej.

10. Vlci v Chránenom poľovnom revíri Nízke Tatry

Na základe genetického výskumu od spoločnosti SWS je početnosť vlka na Liptove v počte 46 jedincov pri 95 % intervale spoľahlivosti v rozpätí od 31-73 kusov.

12. Na Poľane vlci vyjú

Početnosť populácie vlka v Slovenskej republike bola stanovená na 70 jedincov, najviac však 30 jedincov v PR Poľana. Za uplynulú poľovnícku sezónu bola škoda na jelenej zveri vyčíslená na 64.800, – €.

10

14

14. Lesníci a ochranári ruka v ruke

Lesníci a ochranári v Biosférickej rezervácii Poľana sa spoločnými silami podieľajú na jej rozvoji, organizujú sčítania populácií veľkých šeliem, chovateľské prehliadky z Chráneného poľovného revíru Poľana...

16. ETUDY z dreva už dvadsiatykrát

Už po dvadsiatykrát mali možnosť porovnať si svoje zručnosti na poli remesla a dizajnu. Tento rok sa do súťaže Etudy z dreva zapojilo 52 autorov z ôsmich stredných škôl umeleckého zamerania a jednej vysokej školy zo Slovenska, ktorí do súťaže prihlásili 78 bytových doplnkov.

17. Keď lesy strácajú

Ing. Milan Longauer bol telom i dušou lesníkom. Lesníctvo bolo pre neho povolaním, ale aj poslaním. Bol odborníkom v oblasti medvedov, lavín...

17. Horár Sever

Sedemnást dielov knižných poviedok Horár Sever pochádza z pera Igora Mráza vyštudovaného lesníka, milovníka poľovníctva, prírody a Liptova.

Redakčná rada

Ing. Jozef Bystriansky
Mgr. Pavel Machava
Ing. Robert Kiš
Ing. František Fodor
Ing. Július Burkovský
Šéfredaktor:
Mgr. Anna Sliacka, PhD. (as)

Redaktori:

Ing. Radko Srnka
Ing. Milota Nádvoříková (mn)
Stáli prispievatelia:
Ing. Lucia Miňová, PhD.
Lucia Matejová
Ing. Viliam Stockmann, CSc.
Mgr. Jana Lásková

Grafická úprava:

Xepap, spol. s r. o.
www.xepap.sk

Foto na obálke:

Anna Sliacka

Adresa redakcie:

LESY SR, š. p.
generálne riaditeľstvo
Námestie SNP 8
Banská Bystrica
975 66
anna.sliacka@lesy.sk
+421 918 444 218

Aby nám z lesa neunikalo drevo (a z peňaženky peniaze)

Predaj dreva predstavuje najväčší príjem pre náš podnik. Z neho sa potom platia všetky potrebné činnosti – výsadba, starostlivosť o les, náklady na ťažbu, rúžia, nafta, kúrenie, atď. – aj naše výplaty. Je v záujme nás všetkých, aby sme z predaja dreva získali maximum. Preto vedenie podniku pristupuje ku zlepšeniu sledovania pohybu dreva. Už sa ujal aj názov (PSPD – priebežné sledovanie pohybov dreva). Stávalo sa, že nám zo skladov zmizlo drevo. Alebo napríklad aj to, že na expedičný sklad prišiel buk a odišiel smrek. Na papieri. V skutočnosti sa však mohlo stať to, že drahé drevo odišlo na papieri ako lacné. Nieкто si do vrečka strčil ten rozdiel a podnik strácal. Ak sa nám bude strácať drevo, ak ho budeme predávať za menej ako naozaj stojí, ak sa bude čachrovať s kvalitou – v konečnom dôsledku na to doplatíme všetci. Budú chýbať peniaze na investície, na techniku, na opravy, na kúrenie – a aj na naše výplaty.

PSPD nie je strašiak. Jeho hlavným cieľom je priniesť do evidencie pohybu dreva poriadok. Poriadny, čestný zamestnanec sa nemá čoho báť. Nech sa však boja tí, ktorí na úkor nás všetkých vedú v súčasnom systéme nájsť chodníčky, ako na nás všetkých zarobiť. Nedovoľme im zarabať na náš úkor.

Celý systém PSPD je v počiatočnej fáze. Pripravuje sa verejné obstarávanie, v ktorom sa vyberie firma, ktorá nám ten systém dodá. V najbližšom čase prebehnú úvodné stretnutia v regiónoch, vždy pre niekoľko odštepných závodov. Tam bude prezentovaná celá koncepcia.

Takýto dôležitý projekt je treba dôkladne a poriadne nachystať. Aby neostal iba na papieri.

Pavel Machava
vedúci odboru komunikácie

18. Lesy a lesníctvo v Maďarsku

Až 62 % z celkovej výmery lesov v Maďarsku plní hospodársku funkciu. Z pohľadu vlastníckych vzťahov je 56 % lesov v správe štátu. Tú vykonáva 22 akciových spoločností spadajúcich pod pôsobnosť ministerstva pôdohospodárstva.

19. Lyže so srdcom a dušou

Šikovní Slováci vyrábajú lyže s netypickým dreveným dizajnom, ktoré sa priam pýtajú do voľného terénu. Lyže kompletne vznikajú na Slovensku, zo zahraničia výrobcovia dovážajú len najkvalitnejšie materiály, ktoré nie sú na Slovensku nedostupné.

20. Predstavujem dve ďalšie historicky významné lesnícke osobnosti

– Ing. Matej Benčík bol jedným zo zakladateľov Ústrednej taxačnej skupiny pre lesy rozličných vlastníkov, ktoré podliehali štátnemu dozoru o rozlohe vyše 400.000 ha.

– Ing. Jozef Škultéty sa vo svojej vedecko-výskumnej tvorivej činnosti zameriaval na ochranu lesov a poľovnícky výskum. Významne prispel pri rajonizácii plošnej výmery pre chov raticovej a malej úžitkovej zveri.

19

21

21. Nová kniha o lesníctve

LESNÍCKE BIOGRAFIE sú najnovšou knihou z pera Viliama Stockmanna, ktorú vydali LESY Slovenskej republiky, štátny podnik.

22. Ako začínali štátne lesy a majetky na Slovensku pri vzniku Slovenského štátu

Je historicky zaujímavou skutočnosťou, že slovenské Ústredné riaditeľstvo štátnych lesov a majetkov nevzniklo na Slovensku, ale paradoxne v Prahe.

23. S múzeom do lesa

Už piaty rok súťažili školy zo Zvolena v súťaži S múzeom do lesa, ktorú organizuje Lesnícke a dreárske múzeum vo Zvolene.

24. Stratený hrad v Malých Karpatoch

Ani samotní Pezincania dlho nevedeli, kde sa vlastne Pezinský hrad nachádzal, keďže z neho nezostali žiadne ruiny.

25. Turisti v sude

Na Lesnej správe Topoľčianky sa nachádza výnimočná útulňa Žliabok, ktorá je vyrobená zo starého vínného suda.

26. Tajnička • Zasmejte sa • Pre deti • Pozvánka – Výstava zhodov a parožia

27. Kalendárium • Erby s nádychom lesa • Jubilea

28. Osudové drevené zvieratá

„Alebrijes“, ako fantastické drevené zvieratá vyrábané z posvätného dreva a zdobené prírodnými farbami, stvárnajú zvieracieho spoločníka, ktorý podľa 260-dňového posvätného kalendára „pije“ sprevádza človeka po celý život.

28

LESY Slovenskej republiky dosiahli v roku 2018 priaznivý hospodársky výsledok

Štátny podnik LESY Slovenskej republiky dosiahol v roku 2018 zisk pred zdanením vo výške 6,75 mil. €, oproti plánu zlepšenie o 0,30 mil. €. Aj napriek medziročnému poklesu zisku o 2,55 mil. €, považujeme dosiahnutý výsledok hospodárenia za priaznivý.

Hospodárenie podniku bolo v r. 2018 podstatne ovplyvnené medziročným nárastom cien dodávateľských prác v pestovateľskej činnosti o 9%, priemerný náklad na výrobu dreva po odvozné miesto medziročne vzrástol o 4,1%, v odvoze dreva o 4,9%, za súčasného poklesu cien sortimentov ihličnatého dreva.

Nevýrazné prekročenie plánovaného výsledku hospodárenia súvisí s tvorbou rezerv a opravných položiek, ktorých použitie zmierni očakávaný pokles zisku v nasledujúcom období. Dobrý hospodár myslí nielen na súčasnosť, ale taktiež robí rozhodnutia so zámerom na priaznivú budúcnosť.

V r. 2018 podnik vyťažil v porovnaní k plánu o 169.124 m³ dreva viacej, čím sa vytvoril priestor na zaúčtovanie nevyhnutných rezerv a opravných položiek nad plán, ktorých použitie podnik zapracoval do hospodárskeho zámeru na rok 2019, a tým sčasti eliminoval očakávaný pokles výsledku hospodárenia v roku 2019. Rezervy podnik použije nielen v roku 2019, ale aj v nasledujúcom období.

V r. 2018 podnik vytvoril rezervu na pestovateľskú činnosť vo výške 11,55 mil. €, oproti plánu viacej o 3,72 mil. €. Okrem povinnej tvorby krátkodobej a dlhodobej rezervy bola vytvorená aj rezerva na ochranu lesa vo výške 2,0 mil. €. Podnik vytvoril taktiež rezervu na výrobné straty a riziká vo výške 3,12 mil. € (predovšetkým na opravy lesnej cestnej siete).

Audítori poukázali na manažérske riziko, ktoré vyplývalo z vysokého objemu zásob dreva a odporúčali tvorbu opravných položiek k sortimentom, kde fázovala cena presahuje realizačnú cenu. Vedenie podniku zvažilo mieru únosnosti uvedeného rizika a z dôvodu pravdivej prezentácie účtovnej závierky schválilo tvorbu opravných položiek k zásobám dreva vo výške 1,55 mil. €.

Na základe potreby vyššej tvorby rezerv a opravných položiek nebolo možné realizovať doplatok mimoriadnej mzdy, ktorá bola vyplatená v súlade s plánom.

V kategórii robotníkov bol dosiahnutý priemerný zárobok 1.042,6 € s medziročným nárastom 6,4 %. V kategórii TH zamestnancov bol priemerný zárobok 1.329,7 € s medziročným nárastom 5,6 %. Produktivita práce z pridanej hodnoty na jedného zamestnanca vzrástla medziročne len o 0,74 %.

Celkové náklady (vrátane vnútropodnikových, ďalej VP) boli vo výške 278.188,05 tis. €, z toho vnútropodnikové náklady

26.835,22 tis. €. Náklady celkom medziročne vzrástli o 25.051,67 tis. €, z toho vnútropodnikové o 456,73 tis. €.

Náklady pestovateľskej činnosti medziročne vzrástli o 4.030,17 tis. €, z toho je vplyv rezerv +3.294,30 tis. €. Podnik vytvoril v r. 2018 vyššiu rezervu na PČ v nadväznosti na nárast objemu ťažby dreva, taktiež bola vytvorená vyššia rezerva na ochranu lesa v porovnaní k r. 2017 o 1.000,00 tis. €.

Náklady ťažbovej činnosti medziročne vzrástli o 10.393,19 tis. €. Vplyv vyššieho objemu ťažby dreva na nárast nákladov je cca +7.000 tis. €. Nárast priemerného nákladu na výrobu dreva po OM o 0,56 €/m³ vyvolal v absolútnej čiastke nárast nákladov o 2.500 tis. €. Priemerný náklad na odvoz dreva je medziročne vyšší o 0,28 €/m³ v absolútnom vyjadrení sa jedná o nárast nákladov o 920 tis. €.

Náklady réžie boli v porovnaní k r. 2017 vyššie o 4.308,91 tis. €. Medziročný vývoj je ovplyvnený predovšetkým nárastom osobných nákladov o 3.297,53 tis. €, +4,4%, v nadväznosti na nárast miezd.

Ďalší výrazný nárast nákladov bol v strojárnej činnosti OZLT o 1.728 tis. €, investičnej výstavbe OZLT o 670 tis. €, poľnohospodárskej a škôlarskej činnosti o 670 tis. €, poľovníctve o 552 tis. €. Uvedený nárast nákladov bol však krytý aj nárastom výnosov uvedených činností.

Celkové výnosy (vrátane vnútropodnikových) za r. 2018 boli 283.419,94 tis. € z toho vnútropodnikové výnosy 26.835,22 tis. €. Výnosy celkom medziročne vzrástli o 22.761,25 tis. €, z toho VP o 456,73 tis. €.

Výrazný vplyv na dosiahnutý výsledok hospodárenia má medziročný nárast tržieb za predaj vlastných výrobkov a služieb o 10.065,14 tis. €. Tržby za predaj dreva medziročne vzrástli o 8.710,47 tis. €, vplyvom nárastu dodávok dreva o 6.370 tis. €. Pokles priemerného speňaženia sortimentov ihličnatého dreva o 2,77 €/m³ vyvolal pokles tržieb o 6.570 tis. €, oproti tomu je nárast cien sortimentov listnatého dreva o 4,62 €/m³, v absolútnom vyjadrení o 8.910 tis. €.

Podstatný medziročný nárast výnosov o 4.736,60 tis. € je v aktivácii investičnej činnosti OZLT. Na medziročný nárast výnosov vplyva taktiež zmena stavu zásob o 4.671,81 tis. €.

Ťažba dreva bola vykonaná v objeme 4.566.087 m³. Oproti r. 2017 je nárast o 256.421 m³.

Dodávky dreva (tuzemsko, export) boli 4.300.457 m³, medziročne vyššie o 122.879 m³.

Zisk z predaja majetku v porovnaní k roku 2017 vyšší o 1.003,39 tis. €.

Pohľadávky po lehote splatnosti netto boli vo výške 22,74 tis. €, s medziročným poklesom o 10,27 tis. €.

Stav finančných prostriedkov podniku k 31.12.2018 bol 34.846,31 tis. €, medziročný pokles o 7.438,55 tis. €.

Dôležitý faktor, ktorý ovplyvnil medziročný pokles finančných prostriedkov, je nárast zásob vlastných výrobkov o 4.671,81 tis. € a taktiež vysoký objem investícií. V r. 2018 podnik zrealizoval investície hrazené z vlastných zdrojov v objeme 23.667,12 tis. €, vyššie oproti odpisom o 9.277,26 tis. €.

V správe audítorov za rok 2018 je vyslovený podmienený názor v súvislosti s nejednoznačnou evidenciou v oblasti dlhodobého hmotného majetku. Vzhľadom na početné prebiehajúce konania zo strany štátu, smerujúce ku konečnému celkovému spresneniu výmery pozemkov v rámci SR, očakávame usporiadanie tejto problematiky v nasledujúcom období.

Audítori konštatujú, že účtovná závierka poskytuje pravdivý a verný obraz finančnej situácie podniku k 31.12.2018 a výsledku hospodárenia za rok 2018.

Na základe vyhodnotenia a uzavretia účtovného roka 2018, generálny riaditeľ LESY SR, š.p. rozhodol o výpláte prémie THZ v zúčtovacom období marec 2019.

Ing. Dana Kráľová
ekonomická riaditeľka

Dražba cenných sortimentov jar 2019 – OZ Revúca

Na dražbe dreva sa má predávať kvalita a nie kvantita, to je naše krédo pri predaji kvalitnej drevnej hmoty. Veľmi jasne sa to odrzkadlilo aj na dražbe, ktorú sme usporiadali v dňoch 12.3.-14.3.2019 na ES Tornaľa. Aj napriek tomu, že náš OZ v roku 2014 postihla obrovská kalamita a to hlavne v listnatej hmote, dražby dreva realizujeme pravidelne v jarnom a v zimnom období. Je to dobrá forma prezentácie výsledku správnych, už v minulosti vykonaných hospodárskych opatrení v lesných porastoch OZ, a to nielen v rámci našej republiky, ale hlavne to prináša veľmi dobrú reklamu v zahraničí. Je zaujímavé, sledovať jednotlivých dražiteľov pri ponuke ceny za jednotlivé ponúkané exponáty, ako si dôsledne po jednotlivých sekciách ponúkaný exponát zhodnocujú, obzerajú a veľa krát padne otázka, že z kto-

rej LS, lokality, drevná hmota pochádza. Ako po iné roky, aj na tejto dražbe sme ponúkali kvalitné výrezy v drevine Db, Bk, Js, Jh, Sc v množstve 272,11 m³ a vo vyvolávacej cene 75.399, – €: Celkové sa predalo 251,10 m³ v hodnote 109.062, – €, v priemernom speňažení 434,34 €/m³. Najdrahší kus duba

2,38 m³, bol vydražený v hodnote 1.718, – €. Na dražbe sa zúčastnilo 12 úspešných dražiteľov, ktorí vyslovili spokojnosť s pripravenou drevnou hmotou. Bližšie vyhodnotenie dražby je v priloženej tabuľke.

Ing. Jozef Michňa
referent obchodu, OZ Revúca

drevena	ponuka dreva		predané				
	objem (m ³)	vyvolávacia cena (€)	objem (m ³)	kúpna cena (€)	navýšenie (%)	úspešnosť predaja (%)	priemerné speňažení (€/m ³)
Bk	10,14	812	10,14	1.061,85	130,74	100,00	104,72
Db	227,22	70.404	206,21	102.441,04	145,51	90,75	496,78
Js	17,12	2.075	17,12	2.586	124,62	100,00	151,06
Jh	14,69	1.790	14,69	2.559	142,96	100,00	174,23
Sc	2,94	318	2,94	414	130,12	100,00	140,79
Sa	272,11	75.399	251,1	109.062,32	144,65	92,28	434,34

Dražba cenných sortimentov jar 2019 – OZ Kriváň

V dňoch 12.-14.3.2019 prebehla na OZ Kriváň verejná dražba cenných sortimentov. Ako už tradične konala sa súbežne na dvoch expedičných skladoch a to ES Kriváň a ES Lucenec.

Už samotný priebeh dražby naznačoval, že v porovnaní s predchádzajúcim rokom je záujem zo strany kupujúcich slabší, čo sa odrazilo na ich počte a zároveň aj na priemernom speňažení podľa jednotlivých drevín. Uvedené je vidieť v tabuľke, ktorá porovnáva priemerné speňažení podľa jednotlivých drevín rok 2019 s rokom 2018. Z celkove ponúkaného objemu v roku 2019 a to 389,42 m³ sa predalo 358,02 m³, čo je 91,94%-tná úspešnosť predaja a nepredalo sa 31,40 m³. V roku 2018 bolo ponúknutých

342,35 m³ a predalo sa 323,39 m³, čo bolo 94,46 % úspešnosti predaja a nepredalo sa 18,96 m³. No i napriek nižšiemu záujmu o verejnú dražbu dreva, ako tomu bolo v tomto roku v jarnom kole sa dá konštatovať, že pri

tejto forme predaja stále dochádza k lepšiemu zhodnocovaniu drevnej hmoty, ako pri bežnom predaji podľa cenníkových cien.

Ing. Peter Antalík
referent obchodu OZ Kriváň

drevena	ponúkaný objem v m ³ rok 2019	priemerné speňažení v €/m ³ rok 2019	priemerné speňažení v €/m ³ rok 2018	počet dražiteľov rok 2019	počet dražiteľov rok 2018
Bk	131,8	98,08	122,24	15	23
Db	66,13	392,04	487,13		
Jh	32,34	199,47	215,6		
Lp	3,3	83,48	88,55		
Js	71,42	140,91	177,67		
Sc	53,03	129,87	134,55		
Spolu:	358,02				

Preventívna policajná akcia v PR CHPO Poľane

Dňa 20. marca 2019 bola na OZ Kriváň z iniciatívy riaditeľa Ing. Kozáčika zorganizovaná akcia zameraná na boj proti pytlactvu, zberateľom zhodov a nežiadúcim vstupom motorových vozidiel na lesné cesty. Na troch LS v PR CHPO Poľana (LS Kyslinky, LS Víglaš a LS Poľana) hliadkovalo šesť mobilných skupín na určených lokalitách. V každej skupine bol lesník, príslušník PZ a pracovník strážnej služby Štátnej ochrany prírody. V siedmej veliacej skupine bol riaditeľ OZ, šéf špecializovaného oddelenia envirokriminality BB kraja a poľovnícky hospodár CHPO Poľana. Akcia trvala od 13-tej do 19-tej hodiny. Mala preventívny charakter, registrovala ju aj verejnosť a to bola jej podstata. Po skončení akcie sme činnosť vyhodnotili a dohodli ďalšiu spoluprácu.

Na krajskej úrovni PZ začínajú od 1.4.2019 fungovať špecializované policajné oddelenia,

zamerané na odhaľovanie environmentálnej kriminality. Na túto problematiku je vyčlenených viac ako 100 policajtov.

Za environmentálnu trestnú činnosť sa v súčasnosti považuje napríklad:

- výstavba čiernych stavieb,
- ohrozenie a poškodenie životného prostredia,

- pytlactvo,
- krádež dreva,
- týranie zvierat,
- neoprávnené nakladanie s odpadmi,
- vypúšťanie znečisťujúcich látok,
- porušovanie ochrany rastlín, živočíchov, stromov a krov.

Ing. Ján Nôžka, OZ Kriváň

Jarné zalesňovanie v číslach

„Dnes niekto sedí v tieni, pretože ktosi kedy dávno zasadil strom.“ V duchu tohto slávneho citátu Warren Buffeta sa v lesníctve nesie celé obdobie jari zamerané predovšetkým na výsadbu. Tá na niektorých OZ LESOV SR, š.p. prebieha už od marca. Každý pestovateľ na odštepnom závode má v tomto období plné ruky práce. No nielen teraz. Veď ešte v októbri roku 2018 bolo potrebné na OZ Semenoles nahlásiť požiadavky na množstvo a druhové zloženie sadbového materiálu.

Počas jarnej výsadby je na pozemkoch v správe štátneho podniku naplánovaných vysadiť 12.217.439 stromčekov. Ďalšie štyri milióny stromčekov sa plánujú použiť niektoré OZ až počas jesenného zalesňo-

je z celkového počtu plánovanej výsadby takmer vyrovnaný. Viac ako tretinu všetkých sadeníc predstavuje naša najzastúpenejšia drevina buk – 4,7 milióna kusov. Z ďalších listnatých drevín to bude viac ako milión kusov duba a viac ako štvrt milióna sadeníc javora. Z ihličnatých drevín majú najväčšie zastúpenie sadenice smreka – 2,3 milióna kusov, borovice – 1,8 milióna a takmer 1,1 milióna sadeníc jedle.

Na základe vykonaného rozboru nákladov v r. 2019 podľa jednotlivých kalkulačných položiek rozhodujúcich pre oceňovanie sadbového materiálu lesných drevín, ktorý vypracoval Odbor controllingu a cien na GR, došlo k nárastu vstupov, súhrne vyjadrených koeficientom 1,044.

OZ	DREVINA									
	BK	BO	DL	DZ	JD	JH	SC	SM	ostatné*	SPOLU OZ
OZ Šaštín	100.090	1.590.094	16.560	12.910			380		71.143	1.791.177
OZ Smolenice	208.780	12.890	21.960	59.970	2.700	7.620	9.190	3.100	23.050	349.260
OZ Levice	54.430	0	59.800	39.050		3.520		2.600	187.990	347.390
OZ Topoľčianky	50.040	21.700	19.200	90.600		13.800	4.190	470	54.440	254.440
OZ Prievidza	104.120	10.160	0	25.050	3.940	8.280	3.780	12.180	8.290	175.800
OZ Trenčín	229.560	10.350	0	79.430	7.290	10.060	14.070	22.210	5.680	378.650
OZ Pov. Bystrica	281.590	23.200	0	50.950	5.450	1.050	12.000	130.520	7.600	512.360
OZ Žilina	373.250	86.850	0	21.000	9.200		24.500	298.850	2.050	815.700
OZ Čadca	634.770	26.920	0	15.150	117.990	33.590	27.790	87.610	17.940	961.760
OZ Námestovo	276.650	12.170	0		96.610	5.650	6.230	146.070	6.690	550.070
OZ Lipt. Hrádok	375.820	13.900	4.500		182.650	34.300	119.910	621.360	0	1.352.440
OZ Beňuš	312.360	0	0		173.950	8.050	23.760	256.560	0	774.680
OZ Čierny Balog	37.450	0	0		24.500		1.700	185.220	0	248.870
OZ Slov. Lupča	109.600	5.260	0	15.250	96.200	9.950	22.900	121.500	1.550	382.210
OZ Žarnovica	52.200	1.200	0	19.050	8.750	250	15.50	19.900	0	102.900
OZ Kriváň	414.490	1.850	10.240	129.940	8.970	9.020	7.880	110.040	4.690	697.120
OZ Rimav. Sobota	331.490	2.150	0	51.070	23.850	25.250	55.520	50.640	4.150	544.120
OZ Revúca	52.850	10.000	0	20.650	24.500	10.550	11.350	50.950	250	181.100
OZ Rožňava	274.600	3.700	0	8.650	152.350	51.000	44.800	189.350	17.100	741.550
OZ Košice	115.100	0	1.150	9.800	90.450	17.450	17.650	41.200	400	293.200
OZ Prešov	252.196	9.940		18.340	17.860	3.950	21.173	12.620	0	336.079
OZ Vranov n/T	102.030	3.310		161.680	22.340	22.130	12.170	500	2.940	327.100
OZ Sobrance	4.280	2.810	16.870	26.980	9.110	5.860	5.420	120	28.013	99.463
SPOLU drevina ks	4.747.746	1.848.454	150.280	855.520	1.078.660	281.330	447.913	2.363.570	443.966	12.217.439
zastúpenie v %	38,86	15,13	1,23	7,00	8,83	2,30	3,67	19,35	3,63	96,37

BK – buk, BL – borovica lesná, DL – dub lesný, DZ – dub zimný, JB – jedľa biela, JH – javor horský, SC – smrekovec, SM – smrek, *ostatné: AG – agát, BC – borovica čierna, BH – brest horský, BR – breza bradavičnatá, DC – dub cerový, CS – čerešňa vtáčia, DG – douglaska tisolistá, JL – jelša lepkavá, JM – javor mliečny, JS – jaseň štíhly, JU – jaseň úzkolistý, LM – lipa malolistá, OC – orech čierny, TB – topol biely, topole, VB – vrba biela

vania. V mesiaci marec sa aj vďaka bohatej snehovej nádielke a stále zamrzutej pôde v porastoch a lesných škólkach v niektorých lokalitách stredného a severného Slovenska doposiaľ podarilo vysadiť len 2,5 milióna stromčekov. V rámci Slovenska sa zalesňo-

vanie koncentruje najviac na obnovu borovicových porastov na Záhorí a na obnovu plôch po podkôrníkovej kalamite v Nízkych Tatrách, Slovenskom Rudohorí, na Kysuciach a Turci.

Podiel ihličnatých a listnatých drevín

	SM	JD, DG	SC	BO+ ost. ihl.	BK	DL, DZ	tp 1. r.	tp 2. r.	ost. list.	krytokor 1. r.	krytokor 2. r.
Pôvodná cena	21,57	27,28	18,79	18,61	18,4	16,33	50,7	93,84	17,79	28,13	37,07
Cena po prep. koef. 1,044	22,52	28,48	19,62	19,43	19,21	17,05	52,93	97,97	18,57	29,37	38,70

*borovica záhorská 1-ročná 12,33 eur/100 ks

Po odporúčení ekonomického úseku vypracovať nový návrh vnútropodnikových cien pre r. 2019 sú vnútropodnikové ceny stanovené v spise č. 35998/2018-210 z 24.8.2018 upravené pre jednotlivé dreviny nasledovne (v eur/100 kusov):

Uvedenými upravenými cenami sa v r. 2019 riadia vnútropodnikové vzťahy týkajúce sa sadbového materiálu. Ostatné ustanovenia pre jeho zaradenie do výškových tried a ich posudzovanie pri odbere, zostávajú platné v zmysle vyššie uvedeného spisu.

Radko Srnka

Jarné sčítanie kamzíkov v Gaderskej doline

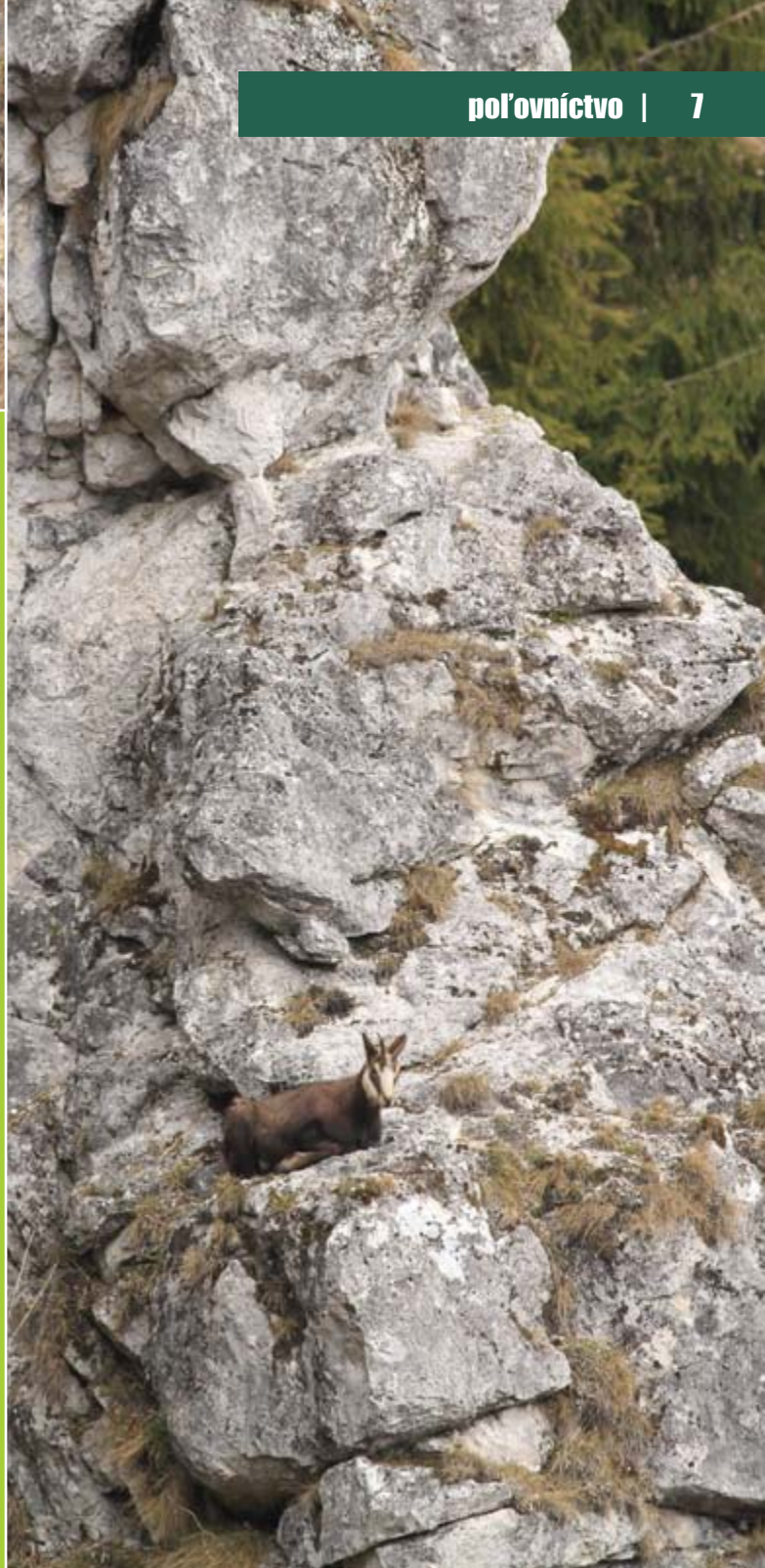
V posledných marcových dňoch, ako už tradične, aj tento rok zorganizovali zamestnanci Lesy SR š. p., Odštepny závod Žilina, v poradí už 19. ročník jarného sčítania kamzíkov v Gaderskej doline. V tejto lokalite sa vyskytuje kamzík vrchovský alpský. Pôvodná populácia tohto kamzíka bola do Gaderskej doliny dovezená z územia Českej republiky v počte 20 kusov a umiestnená bola do aklimatizačnej obory vybudovanej v rokoch 1956-1960. Postupne sa kamzíčia zver introdukovala aj do voľnej prírody. Terénne a potravné podmienky s patričnou starostlivosťou našich či už vtedajších, alebo súčasných zamestnancov prispeli k tomu, že populácia kamzíčej zveri je stabilizovaná celoročne v počte 65-75 kusov.

Samotné sčítanie kamzíkov sa uskutočnilo dňa 28.3.2019, ako bolo už vyššie spomenuté, pod záštitou Lesy SR, š.p. OZ Žilina a s účasťou zástupcov Generálneho riaditeľstva Odboru poľovníctva. Pozvanie prijali aj zástupcovia Okresného úradu v Martine, pozemkového a lesného odboru, zástupcovia užívateľov okolitých poľovních revírov ako aj Obvodnej poľovníckej komory v Martine. Počasie od skorého rána dávalo predpoklad na to, že kamzíčia zver sa bude po tuhej zime sľniť na otvorených priestranstvách a poskytne tak možnosť získať čo najreálnejšie údaje o jej stavoch.

Po rannom zahájení na chate Žihľavná, boli účastníci rozdelení do menších skupiniek s pridelením vytipovaných lokalít výskytu kamzíkov. Návrat bol dohodnutý v poobedných hodinách, pričom účastníkom bolo zabezpečené chutné občerstvenie. Každý si odniesol ako suveníry malé upomienkové predmety v podobe šiltovky s logom akcie. Po zosumarizovaní výsledkov sčítania sa podarilo účastníkom reálne pozorovať 28 kusov kamzíčej zveri, čo potvrdzuje dobrý stav populácie v tomto regióne. Na záver by sme chceli ešte raz vyzdvihnúť obetavú prácu zamestnancov Lesy SR, š.p. OZ Žilina, jednak na úrovni starostlivosti, tak aj ochrany tohto výnimočného a vzácneho druhu zveri.

Lesu a Lovu Zdar!!!

Ing. Miroslav Plavý
referent ekológie a poľovníctva OZ Žilina

Stav početnosti mnišky veľkohlavej v lesoch Slovenska

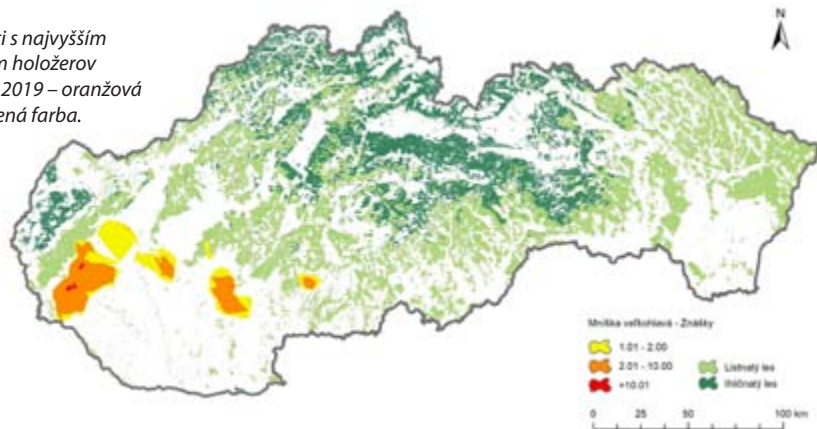
Stredisko lesníckej ochrannárskej služby Banská Štiavnica (LOS) vykonalo, v spolupráci so štátnymi a neštátnymi subjektami hospodáriacimi v lesoch, monitoring početnosti mnišky veľkohlavej na území Slovenska.

Mniška veľkohlavá (*Lymantria dispar* L.) je náš najvýznamnejší defoliátor listnatých lesov. U nás sa vyskytuje najmä na juhozápadnom a južnom Slovensku, ako aj na Východoslovenskej nížine. Najviac mu vyhovujú teplé, redšie porasty duba cerového, ale nevyhýba sa ani iným drevinám ako je dub letný a zimný, topoľ, hrab, buk, čerešňa, jablňoň, agát, javor a pod.

Škodca má tendenciu z času na čas radikálne zvyšovať svoju početnosť. Po siedmich až deviatich rokoch, keď sa vyskytuje na lokalite ojedinelo až vzácne, začnú samičky produkovať veľké množstvo potomstva. Hovoríme o vzniku gradácie. Posledné a doteraz najväčšie premoženie mnišky veľkohlavej sme na Slovensku zaznamenali v rokoch 2003-2006. Od tej doby až do súčasnosti sa početnosť škodcu udržiavala na nízkej hladine.

Podľa predbežných zistení pracovníkov LOS došlo v roku 2017 a najmä potom v roku 2018 k zvýšeniu početnosti tohoto škodcu. Škody na porastoch zatiaľ v rokoch 2017 a 2018 neboli zistené. Aby bolo možné lepšie zmapovať aktuálne rozšírenie a početnosť škodcu, LOS pripravila koncom roka 2018 internetový nástroj na mapovanie tohto druhu. Službu na adrese <http://www.los.sk/mm> využilo veľké množstvo štátnych aj neštátnych obhospodarovateľov lesov.

Oblasti s najvyšším rizikom holožerov v roku 2019 – oranžová a červená farba.

Intenzita výskytu	Výmery napadnutých lesov vo vlastníctve a v užívaní štátu, podľa stupňov ochrany* (ha)					Ostatní vlastníci	SPOLU	
	1*	2*	3*	4*	5*			SPOLU
Nízky až stredný výskyt	6.637	1.470	112	156	40	8.415	7.156	15.571
Silný výskyt	1.352	74	–	–	81	1.507	388	1.895
Veľmi silný výskyt	316	12	–	–	–	328	195	523
	8.306	1.558	115	160	127	10.251	7.738	17.989

Nízky až stredný výskyt = početnosť 0,1-1,9 znášky na strom, silný výskyt = početnosť 2-10 znášok na strom, Veľmi silný výskyt = početnosť 10 a viac znášok na strom, podľa STN 48 2715 je kritickým počtom indikujúcim vysoký stupeň poškodenia porastu počet 2 znášky na strom. *Stupne ochrany podľa zákona 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

LOS spracovala údaje vložené do systému k termínu 10.1.2018. Na základe výsledkov konštatuje, že mniška veľkohlavá v roku 2018 zvýšila svoju početnosť na výmere 17.989 ha. Existuje preto reálne riziko, že v roku 2019 dôjde k slabému až strednému poškodeniu 5-30% defoliácia stromov – na výmere cca 15.771 ha lesných porastov. Na ploche s výmerou cca 2.418 ha však môže

dôjsť k silnému až veľmi silnému poškodeniu („holožerom“) v lesoch, s intenzitou defoliácie 80-100% (viď tabuľka).

Lokality s najvyššou početnosťou škodcu sú v okolí Šenkvic a Budmeric (Lindava) a tiež v okolí Čífar a na niektorých ďalších miestach (viď mapa).

Ing. Milan Zúbrik, PhD.
LOS Banská Štiavnica

Pokus o rozšírenie nepôvodnej entomopatogénnej huby *Entomophaga maimaiga* na bioreguláciu mnišky veľkohlavej na Slovensku

Ing. Ivan Špilda, PhD., Ing. Milan Zúbrik, PhD., Ing. Marek Barta, PhD.

Čo je *Entomophaga maimaiga*?

E. maimaiga je vysoko virulentný druh entomopatogénnej huby z radu *Entomophthorales* pochádzajúci z východnej Ázie, kde je prirodzeným regulátorom populácií mnišky veľkohlavej. V Európe je rozšírený príbuzný druh *E. aulicae*, ktorý má široký okruh hostiteľov zo skupiny motýľov. *E. maimaiga* má veľký potenciál pre použitie v bioregulácii mnišky veľkohlavej, pretože je hostiteľsky úzko špecializovaná a ako svojho hostiteľa dokáže využívať takmer výlučne húsenice mnišky veľkohlavej. Predpokladá sa teda, že táto huba neohrozí populácie necieľového

hmyzu v lesných ekosystémoch. Tento fakt je dôležitý aj z toho pohľadu, že entomofauna dubových lesov Európy je veľmi bohatá, pričom sú zastúpené mnohé vzácne a endemické druhy.

E. maimaiga ponúka rozšírené možnosti umelej regulácie mnišky veľkohlavej. Najmä v USA využívajú umelé rozširovanie tohto patogénu. Odpočinkové spóry tejto huby, tzv. azygospóry, ktoré dokážu prežiť v pôde bez hostiteľa aj niekoľko rokov, sa využívajú na umelé rozširovanie patogénu. Azygospóry sú zbierané spolu s pôdou v lokalitách, kde boli touto hubou usmrtené larvy mnišky

veľkohlavej v predchádzajúcom roku. Mŕtve larvy mnišky, ktoré obsahujú veľké množstvo odpočinkových spór, padajú na pôdu. Tu sa mŕtve telá rozkladajú a azygospóry sa uvoľňujú do pôdy, kde sa kumulujú najmä v tesnom okolí päty stromu. Po aplikácii vzoriek pôdy s azygospórami do nových lokalít sa ukázalo, že azygospóry po aplikácii a pravidelnom polievaní miesta aplikácie vodou vykazovali najvyššiu schopnosť infikovať húsenice mnišky veľkohlavej. Ďalší výskum ukázal, že lepšie ako aplikácia azygospór spolu s pôdou je extrakcia azygospór priamo z uhynutých lariev a ich aplikácia vo

forme vodnej suspenzie na lokalitách kde sa predpokladá gradácia mnišky.

Kde na Slovensku sa vyskytuje?

E. maimaiga bola na Slovensku prvý krát zistená v roku 2013, pričom nie je možné vyhlásiť, že sa tu vyskytovala už dlhšiu dobu. Výsledky analýzy pôdnych vzoriek, ktoré sme na Slovensku robili v rokoch 2013 až 2016, potvrdili výskyt hubového patogéna *E. maimaiga* v 16 lokalitách z 32 sledovaných (50 %). Nadmorská výška lokalít s výskytom *E. maimaiga* sa pohybovala od 180-320m n. m.

E. maimaiga sa vyskytuje v hlavných gradáčnych územiach mnišky veľkohlavej na Slovensku. Hlavné gradáčne oblasti sú okolie Nitry, Levíc, Rimavskej Soboty, Trebišova a niektoré ďalšie oblasti. Huba bola zistená v celom širšom okolí Čífar, na Záhorí, pri Rimavskej Soboty a na východe Slovenska, pričom lokalita pri Prešove je v súčasnosti najsevernejšou lokalitou výskytu huby v Európe.

Aké sú možnosti jej umelého rozširovania?

Umelé rozšírenie je možné urobiť dvoma spôsobmi. Zberom pôdy pod stromami, kde boli touto hubou usmrtené larvy mnišky veľkohlavej a jej rozsypaním do porastov, kde populácia mnišky nebola ohrozená. Alebo získať azygospóry z uhynutých lariev mnišky veľkohlavej a tie zmiešaním s vodou aplikovať na miesto v tesnom okolí päty stromov.

Koncom marca 2019 zrealizovali pracovníci LOS Banská Štiavnica v spolupráci so SAV Zvolen a LESY SR, štátny podnik pilotné vysadenie patogéna *E. maimaiga* do oblastí, v ktorých sa doteraz nevyskytoval. Na pokus boli vybrané tri lokality. Najbližšie obdobie ukáže, ktorá z týchto metód bude efektívnejšia. V praxi zatiaľ vieme použiť na prenos spór zber zeminy (postup je uvedený v pripravovanom metodickom pokyne k mniške veľkohlavej). Ak by sa pokus vydaril, znamenalo by to výrazný posun v oblasti biologického boja s mniškou veľkohlavou.

Čím je vlhkejšie prostredie v mieste aplikácie, tým viac azygospór vyklíči a vyprodukuje konídie, t.j. spóry, ktoré sú schopné infikovať larvy mnišky a iniciovať infekciu. So zvyšujúcou sa vlhkosťou sa teda zvyšuje pravdepodobnosť úspešnej introdukcie patogéna do novej lokality. Preto sa odporúča označené stromy, kde sa azygospóry aplikovali, polievať pravidelne vodou aspoň do konca apríla.

Záver

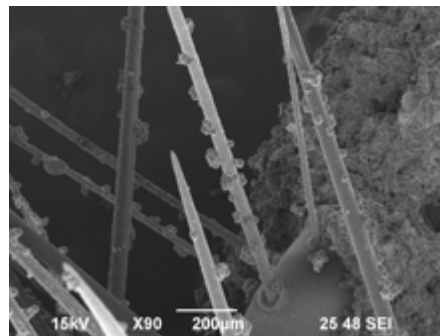
V rámci integrovanej ochrany lesa v boji s mniškou veľkohlavou sa v lesníckej praxi využívajú biologické prípravky na báze baktérií (*Bacillus thuringiensis* ver. *kurstakii*), vírusov (NPV) alebo microsporidií (*Nosema* spp.). V bioregulačnom spektre mnišky veľkohlavej sa na Slovensku objavil a potvrdil patogén, ktorý má potenciál zásadným spôsobom ovplyvniť jej početnosť a výrazne tak znížiť patologický tlak v smere pozitívnej

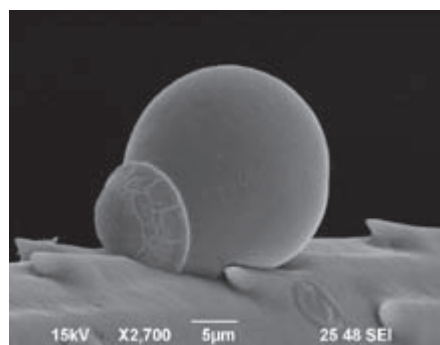
Zakrúžkované lokality s výskytom *E. maimaiga*.

Starší instar, usmrtený, hlavou smerom dole (foto: Ivan Špilda)

Mikroskopický záber na povrch tela larvy mnišky veľkohlavej usmrtenej hubou *E. maimaiga*; konídie huby prichytené na chĺpkoch húsenice (foto: M. Barta).

Detailný záber na infekčnú spóru – konídium huby *E. maimaiga* na povrchu húsenice mnišky veľkohlavej (foto: M. Barta).

zmeny podielu zastúpenia dubových porastov na území Slovenska, ktorých výmera sa z pôvodného zastúpenia 17,53 % z celkovej plochy lesov znížila na súčasných 11,02 %.

Prirodzené šírenie *E. maimaiga* na území Slovenska bude pokračovať. Umelý spôsob je snaha jej pomôcť sa rozšíriť v dubových

Ing. Milan Zúbrik, PhD. z lesníckej ochrany služby naberá zeminu z lokality, kde bol výskyt *E. maimaiga* potvrdený. Zeminu zmiešal a rozsypal v lokalite s vysokým výskytom znášok mnišky veľkohlavej (foto: Ivan Špilda).

Ing. Marek Barta, PhD. z Ústavu ekológie lesa SAV extrahoval z usmrtených lariev azygospóry, pripravil z nich suspenziu a rozprásl ju postrekovačom pôdy v okolí päty stromov v lokalite s vysokým výskytom znášok mnišky veľkohlavej. V jednej dávke bolo až 40 miliónov spór (foto: Ivan Špilda).

Usmrtené húsenice (foto: M. Zúbrik)

porastoch, ktoré sú v čase premnoženia mnišky veľkohlavej pod silným degradačným tlakom a v spojení so stresom zo sucha a tepla môžu tieto porasty odumrieť. Najväčší význam pre šírenie *E. maimaiga* má vietor, mikroklimatické podmienky, no najmä výskyt hostiteľa, mnišky veľkohlavej.

Vlci v Chránenom poľovnom revíri Nízke Tatry

Chránený poľovný revír Nízke Tatry bol uznaný rozhodnutím obvodného lesného úradu Liptovský Mikuláš dňa 26.8.2009 o celkovej výmere 22.833 ha, čo je v súčasnosti najväčší poľovný revír v užívaní LESOV SR.

Vlk dravý je prirodzenou súčasťou poľovného revíru a jeho stavy sú monitorované pri jarňách sčítaniach personálom OZ, ako aj spoločnosťou Slovak wildlife society (SWS). Na základe genetického výskumu od spoločnosti SWS máme zistenú početnosť

vlka na Liptove v počte 46 jedincov pri 95% intervale spoľahlivosti v rozpätí od 31-73 kusov. Monitoring vlka na transektoch prebiehal od roku 2010 do roku 2018. Výsledky monitoringu prezentujú stálu až mierne rastúcu populáciu vlka dravého. Na základe našich pozorovaní odhadujeme početnosť vlka v CHPR Nízke Tatry v počte cca 20-25 jedincov.

Stála populácia vlka v danom území sa prejavuje aj na škodách spôsobených hlav-

ne na jelenej zveri. Od roku 2016 sme začali žiadať o náhradu škôd na poľovnej zveri v zmysle platnej legislatívy. Celkové počty žiadostí a preplatená suma je v prezentovanej v tabuľke.

V prípade ak sa nájde kadáver starý, alebo len kostrové pozostatky z ktorých nie je možné určiť pôvodcu škody sú takéto jedince nepreplácané. Celkové počty nájdených úhynov sú teda ešte vyššie. Počet úhynov jelenej zveri v CHPR Nízke Tatry prezentuje tabuľka č. 2.

Slovensko je jedna z mála krajín v Európe, kde sa môžeme pochváliť rastúcou populáciou šeliem. No i napriek tejto situácii je ochrana šeliem neustále preferovaná pred ostatnými druhmi. Vývoj lovu vlka na Slovensku bol nasledovný:

1. Vyhláška MP SR č. 344/2009 z 10.8.2009 lov vlka dravého od 1.10. do 15.1. bežného roka, zákaz lovu v časti okresov Čadca, Rožňava a Košice okolie.
2. Vyhláška MPaRV SR č. 489/2013 zo 16.12.2013 lov vlka dravého od 1.11.

Tabuľka č. 1

Sezóna	Druh	Počet podaných žiadostí	Schválené žiadosti	Náhrada v €	Celková suma za sezónu
2016/2017	vlk	14	14	3.045,60	3.233,10
2016/2017	medveď	0	0	0	
2016/2017	rys	1	1	187,50	9.786,30
2017/2018	vlk	35	41	9.461,30	
2017/2018	medveď	1	1	325	
2017/2018	rys	0	0	0	8.333,00
2018/2019	vlk	33	31	8.032,40	
2018/2019	medveď	1	1	234	
2018/2019	rys	1	0	66,60	

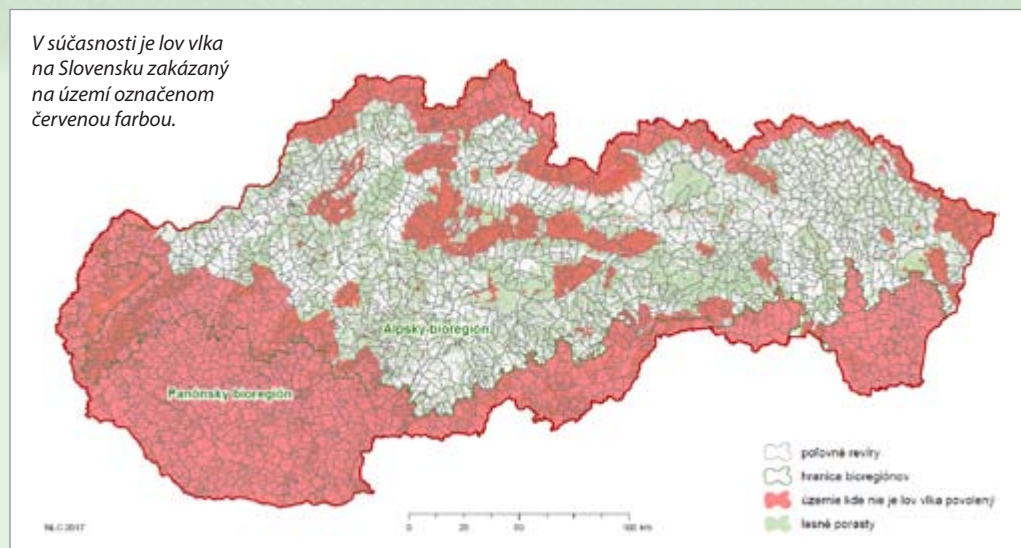
Tabuľka č. 2

Sezóna	úhyn jelene	úhyn jelenice	úhyn jeliencatá	úhyn jelenej zveri	plán chovu a lovu	plnenie plánu CHaL	% plnenia plánu CHaL	úhyn
2007/2008	2	4	4	10	93	57	61%	18%
2008/2009	5	6	6	17	130	82	63%	21%
2009/2010	6	5	0	11	85	62	73%	18%
2010/2011	7	5	2	14	96	96	100%	15%
2011/2012	9	3	4	16	104	110	106%	15%
2012/2013	11	10	9	30	128	137	107%	22%
2013/2014	20	22	22	64	154	163	106%	39%
2014/2015	2	5	7	14	135	122	90%	11%
2015/2016	4	6	6	16	114	104	91%	15%
2016/2017	11	14	12	37	118	135	114%	27%
2017/2018	29	8	11	48	160	181	113%	27%
2018/2019	30	9	14	53	220	207	94%	27%
Súčet	136	97	97	330	1537	1456	95%	23%

Tabuľka č. 3

sezóny	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	spolu
Vlk – lov, dopr. nehody	0	0	2	2	1	0	2	0	0	1	2	0	10

V súčasnosti je lov vlka na Slovensku zakázaný na území označenom červenou farbou.

do 15.1. bežného roka, zákaz lovu v NP Slovenský kras, CHKO Kysuce, CHKO Horná Orava, Pieninský NP, CHKO Východné Karpaty, NP Poloniny.

3. Usmernenie MPaRV SR – kvóta lovu vlka dravého od sezóny 2014/2015 stanovená na 80 kusov pre celé Slovensko, zákaz lovu vlka na spoločných poľovačkách, po ulovení vlka terénna obhliadka pracovníkmi NP Nízke Tatry a Okresného úradu L. Mikuláš.
4. Usmernenie MPaRV SR – kvóta lovu vlka dravého od sezóny 2015/2016 stanovená kvóta pre Žilinský samosprávny kraj 24 jedincov, zákaz lovu v územiach európskeho významu (ÚEV) kde je predmetom ochrany vlk dravý, v jednom poľovnom revíri s výmerou do 10.000 ha sa môžu uloviť najviac dva jedince.
5. Usmernenie MPaRV SR – kvóta lovu vlka dravého od sezóny 2016/2017 stanovená kvóta pre Žilinský samosprávny kraj 20 jedincov.
6. Usmernenie MPaRV SR – kvóta lovu vlka dravého od sezóny 2017/2018 stanovená kvóta pre Žilinský samosprávny kraj 18 jedincov.
7. Usmernenie MPaRV SR – kvóta lovu vlka dravého od sezóny 2018/2019 stanovená kvóta pre Žilinský samosprávny kraj 30 jedincov.

V súčasnosti je lov vlka na Slovensku zakázaný na území označenom červenou farbou.

Súčasná legislatíva umožňuje lov vlka v CHPR Nízke Tatry len na 15% územia.

Za sledované obdobie 12-tich rokov bolo v CHPR Nízke Tatry usmrtených (lov, dopravné nehody) desať jedincov čo je menej ako jeden vlk ročne.

Lov vlka v minulosti nespôsobil jeho vyhubenie a nikto z poľovníkov o to nemá záujem. Z hľadiska medzidruhovej rovnováhy však nie je dlhodobu spoločensky akceptovateľné, aby bola neustále preferovaná populácia šeliem na úkor iných pôvodných a rovnako vzácných druhov fauny.

Ing. Priechodský Miroslav, PhD.
referent poľovníctva OZ Liptovský Hrádok

Súčasná legislatíva umožňuje lov vlka v CHPR Nízke Tatry len na 15% územia

9. 7. 2018 vlkami strhnutý štvorročný jeleň II. vekovej triedy, LS Sihla 1

Strhnutý 9 ročný jeleň III. vekovej triedy, LS Sihla, 2. 8. 2018

Smutný koniec Ramžového jeleňa

4/2019

Na Poľane vlci vyjú

Už v roku 1965 podniel mimoriadne kvalitný genofond jelenej zveri a vhodné prírodné podmienky vtedajších poľovníckych odborníkov k vyhláseniu Poľany za Chránenú poľovnú oblasť na výmere 18.816 ha (v súčasnosti to je 20.659 ha). Tento poľovný revír obhospodarujú LESY SR, š.p. prostredníctvom nášho OZ Kriváň (1.4937 ha) a susedného OZ Čierny Balog (5.722 ha). Na problematiku vlkov v tomto revíri sme sa opýtali Ing. Jána Nôžku, ktorý sa poľovníctvu na OZ Kriváň venuje od roku 1998, keď nastúpil na LS Kyslinky ako lesník na LO Dudáš. Od roku 2005 pracoval na pozícii poľovníckeho špecialistu a od roku 2013 zastáva funkciu poľovníckeho referenta OZ.

CHPO Poľana a veľké šelmy

Poslaním CHPO Poľana je vzorové poľovnícke obhospodarovanie a ochrana **jelenej zveri**, ako aj ostatných druhov raticovej a vzácnej zveri – na princípe veľkoplošného manažmentu s ohľadom na požiadavky funkčne integrovaného lesného hospodárstva – v súlade so zásadami ochrany prírody na zachovanie biodiverzity CHKO BR Poľana. Dlhodobé strategické ciele PR CHPO Poľana sú:

- ochrana a zachovanie genofondu polianskeho jeleňa
- udržanie a zvýšenie chovnej a trofejovej kvality jelenej zveri
- výskum biológie jelenej zveri a veľkých predátorov
- odchyt jelenej zveri na zazverovanie a občerstvenie krvi v iných poľovných oblastiach a revíroch

Tieto ciele by sa nedali naplniť bez zaničených ľudí, ktorí prácu v lesníctve a poľovníctve berú ako životné poslanie a nerátajú hodiny strávené v lese. Tiež by sa veľmi ťažko dosahovali pokiaľ by došlo k rozdrobeniu poľovného revíru, alebo prenajatiu jeho časti. Ku cti zriaďovateľa slúži, že napriek politickým a lobistickým tlakom nám ešte zostali poľovné revíry s veľkou výmerou, ktoré sú základnými kameňmi pre vybudovanie funkčných génových základní pre chov jelenej, alebo aj inej raticovej zveri. Veľkou devízou oblasti je dobrá spolupráca lesníkov, poľovníkov, ochranárov a poľnohospodárov, ktorá je založená na vzájomnej úcte, porozumení a spoločnom postupe pri riešení problematických tém. Karpatské poľovné revíry sú charakteristické nižšou početnosťou raticovej zveri, ale zato početným zastúpením veľkých šeliem, najmä medvedov a vlkov.

Od r. 1967 sa na Poľane ulovilo 99 medvedov, z toho 18ks za posledné štyri roky. Takéto riešenie by však bez vzájomnej spolupráce so správou CHKO Poľana a ľuďmi, ktorým na krajine, kde žijú, záleží, nebolo možné. Na Slovensku sa ročne loví na základe rozhodnutia MŽP SR okolo 30 medvedov z toho polovica na Poľane a priľahlých PR.

Početnosť medvedej populácie odhadujeme v súčasnosti v PR na cca 80 ks. Za posledných 15 rokov sa na Poľane ulovilo 37 vlkov a lesníci našli, zdokumentovali a na chova-

teľskú prehliadku predložili 185 vlkami strhnutých jeleňov. Napriek, ale aj vďaka masívnemu tlaku veľkých šeliem je jelenia zver na Poľane v optimálnej štruktúre a dosahuje vynikajúcu trofejovú kvalitu.

V rokoch 2011-2018 sa v PR CHPO Poľana ulovilo 423 jeleňov (vlci strhli 132ks – 31% podiel z realizovaného lovu), z toho 143 medailových. Podiel medailových jeleňov zo všetkých ulovených jeleňov je 34%. Trofej 17 jeleňov dosiahla viac ako 210 b. CIC, 59 trofejí získalo striebornú a 67 bronzovú medailu.

V CHPO Poľana už piaty rok plánujeme lov jelenej zveri s prihladením na postupné zavádzanie metódy trofejovej kulminácie a o našu jeleniu zver je medzi poľovníkmi a chovateľmi veľký záujem. Chovateľským cieľom je v horizonte piatich rokov loviť v PR 40 až 50 jeleňov s po-

dielom 20 jeleňov IV. vekovej triedy a zvýšiť podiel medailových jeleňov z celkového lovu na 40-45%.

Kolko vlkov odhadujete na území Vášho poľovného revíru?

Vzhľadom na veľkosť a členitosť revíru nachádza vlčia populácia u nás priaznivé úkrytové aj potravné podmienky. Na základe terénnych pozorovaní môžeme konštatovať, že na území CHPO Poľana žije 15 – 20 vlkov, stabilne dve vlčie svorky a okrajovo zo severnej Ľubietovskej strany zasahuje tretia svorka.

Kolko vlkov bolo možné v sezóne 2018/2019 odloviť a kolko ich bolo reálne odlovených?

Vlka dravého bolo možné loviť od 1. 11. 2018 do 15. 1. 2019, respektíve do doby, po-

kiaľ nedôjde k naplneniu určenej kvóty. Táto bola stanovená na 70 jedincov v Slovenskej republike, najviac však 30 jedincov v PR v územnej pôsobnosti jedného okresného úradu v sídle kraja. Celkový lov bol v rámci SR 31 jedincov vlka dravého, z toho v Banskobystrickom kraji osem jedincov. V PR CHPO Poľana bol odlovený 4.12.2018 jeden dospelý vlk pracovníkom GR Ing. Františkom Fodorom.

Aké škody spôsobili vlci na jelenej zveri?

V čase od 1.3.2018 do 28.2.2019 lesníci našli a zdokumentovali 24 uhynutých – vlkami strhnutých jeleňov, čo túto poľovnícku sezónu predstavuje 44% podiel z celkového plánovaného počtu lovu jeleňov. V I. vekovej triede boli nájdené strhnuté štyri jelene, v II. vekovej triede osem jeleňov, v III. v.t. tri jelene a v IV. vekovej triede deväť dospelých trofejovo zrejých jeleňov. Je to najvyšší zaznamenaný počet jeleňov strhnutých vlkami za celé obdobie existencie CHPO Poľana. Šelmy ulovili v auguste 2018 ďalšieho kapitálneho jeleňa, ktorého sme v užšom kruhu zasvätených sprievodcov volali Ramžový. Ruju zvykol tráviť na LS Sihla v lokalite Ramža a zhody nachádzali Kyslinkári na Zálomskej. Sihlania si už dve sezóny spolu s poplatkovými hosťami zuby brúsili na kapitálneho šestnásťročára s hrubými, parádne perlovanými kmeňmi so strednými vetvami posunutými ku korune. Na poslednej prehliadke na Zálomskej boli jeho zhody ohodnotené na 220 b. CIC. Vlci však boli lepší lovci a výsledok 12-ročnej chovateľskej práce zhodnotili vo svoj prospech. Z holej zveri lesníci našli strhnutých 12 jeleníc a 12 jelienciát. Predpokladaný úhyn jelenej zveri v PR odhadujeme na cca 130ks.

Aké sú odhadované škody v eurách?

Výška škôd závisí od spôsobu a metodiky vyčíslvania, iná je podľa vyhlášky 421/2013, ktorou sa určuje spoločenská hodnota poľovnej zveri a naprieč celým spektrom vekových tried u samcov raticovej zveri je rovnaká. Iná je podľa prílohy poľovníckej štatistiky, ktorá sa používala do r. 2013 a jednotlivé vekové triedy boli ocenené rozdielnou hodnotou, ktorá v sebe kumulovala hodnotu zveriny a hodnotu zveri podľa cenníka pre lov. V súčasnosti používame do poľovníckej štatistiky v ročnom výkaze o revíri a stavoch zveri za poľovnícku sezónu 2018-19 vyčíslenie podľa

Ing. Kuric odovzdáva záloмок štastnému lovcovi Ing. Fodorovi v lokalite Studená dolina, LS Poľana

vyhlášky 421/2013. Za uplynulú poľovnícku sezónu bola škoda na jelenej zveri vyčíslená na 64.800, – €.

Aký je Váš osobný názor na túto problematiku?

Na Poľane sa vlky vyskytovali podľa záznamov v rokoch 1906, 1914, 1925, neskôr až do začiatku druhej svetovej vojny nebol ich výskyt zaznamenaný, početnejšia vlčia populácia sa znovu objavila koncom

vlky v oblasti CHPO Poľana vyskytovali len sporadicky. V r. 1988 bol ulovený vlk na základe mimoriadneho odstrelu, nakoľko vlky robili značné škody na ovciach a jelenej zveri. V súčasnosti je vlčia populácia stabilná a má stúpajúcu tendenciu, čo dokazujú i úlovky vlkov. V priebehu dvoch poľovníckych sezón v r. 2010 a 2011 bolo na Poľane ulovených 11 vlkov. Dôkazom zvýšenej prítomnosti vlkov sú pobytové znaky v teréne. Stopy, trus, značkovacie miesta na hraničiach teritórií jednotlivých svoriek, večerné a nočné hlasové prejavy, zvyšky strhnutej zveri, ktoré lesníci evidujú častejšie ako v minulosti.

Vlk do našej prírody patrí a má v nej nezaštupiteľné miesto. Je to majestátne, vytrvalé, opatrné a veľmi inteligentné zviera. Pokiaľ však škody na hospodárskych zvieratách a zveri prekročia únosnú mieru, je nutné ho regulovať lovom, nakoľko v prírode rovnako ako medveď nemá prirodzeného nepriateľa. Niekoľko rokov sa zúčastňujem zasadnutí komisie pre určenie výšky kvóty lovu vlka v SR.

Posledné poľovnícke sezóny sa poľovníkom nedarí splniť ani z môjho pohľadu minimalistickú kvótu lovu, ktorá je kompromisom a ústupkom MPaRV SR voči nulovej kvóte lovu navrhovanej Štátnou ochranou prírody a Lesoochranárskym združením Vlk. Doba lovu od 1.11. do 15.1. nasledujúceho roku je príliš krátka, aby sa aj takáto nízka kvóta naplnila legálnym lovom. Mnohých poľovníkov odrádzajú od lovu komplikácie s príchodom pracovníka ochrany prírody a pracovníka okresného úradu na obhliadku uloveného jedinca na mieste lovu, spísanie záznamu o love vlka,

odobratí vzoriek, meranie, váženie a pod. Najdôležitejším faktorom je však opatrnosť vlkov. Kto chce vlka uloviť musí mať lovecké šťastie, ale aj vlčiu vytrvalosť, znalosť terénu a výdrž.

Naplneniu kvóty lovu vlka by výrazne pomohlo predĺženie doby lovu o jeden až dva mesiace, ktoré by bolo na prospech nielen presnejším údajom o love, ale aj celkovým poznatkom o veľkosti a pohybe vlčej populácie v jednotlivých regiónoch.

Ďakujem za rozhovor.

-as-
foto vlkov: Vladimír Vician, TU Zvolen
foto jeleňov: Ján Nôžka

Lesníci a ochranári ruka v ruke

„Do lesa nechod', kto nemáš citu, kto len ničiace snahy máš. Vyhni sa stromom, lúkam svitu, vyhni sa i nám, si nepriateľ' náš.“

Keď sa chce, cesta sa vždy nájde. O tom svedčia aj viaceré spolupráce lesníkov a ochranárov v rôznych častiach Slovenska. Preto ma vždy trochu zamrzí, keď média, či už zbytočne alebo zámerne poukazujú na konflikty týchto dvoch skupín.

Ale podme pekne poporiadku. Začneme priamo od srdca, a to v regióne nazývanom Podpoľanie. Tu to vďaka veľkej dôvere a ukázkovej spolupráci medzi lesníkmi z OZ Kriváň a ochranármi z CHKO Poľana doslovne prekvitá. Ako prvý príklad predstavíme spoluprácu v rámci Biosférickej rezervácie (BR) Poľana.

Podpoľanie je malebný kút uprostred Slovenska, známy ako vrchársky kraj s panenskou prírodou, originálnou ľudovou kultúrou, stále živými tradíciami a v básňach, povestiach, či piesňach ospievanou prírodou a ľuďmi. Rozprestiera sa v okolí Poľany, najvyššieho sopečného pohoria na Slovensku, ktorá patrí k najzachovalejším sopkám v Západných Karpatoch. Nachádza sa v centrálnej časti Slovenska, pričom na jej severnom okraji leží geografický stred Slovenska - kóta Hrb 1255 m n. m.. Pre svoje hodnoty

model riadenia biosférickej rezervácie je postavený na participatívnom manažovaní územia v úzkej spolupráci so všetkými, ktorí v danom území pôsobia, prinášame príklady toho ako pracovníci CHKO Poľana spolupracujú s našimi kolegami z OZ Kriváň.

Čo si pod pojmom Biosférická rezervácia môžeme predstaviť?

Biosférické rezervácie sú veľkou príležitosťou a môžu prispieť k modernému chápaniu ochrany prírody za úzkej spolupráci jej obyvateľov. Každá z nich podporuje riešenia zosúladené s ochranou biodiverzity a jej trvalo udržateľné využívanie. Sú nominované národnými vládami a zostávajú pod zvrchovanou jurisdikciou štátov, v ktorých sa nachádzajú. Ich status je medzinárodne uznávaný.

Pozostávajú z troch vzájomne prepojených zón:

Jadrová zóna zahŕňa prísne chránenú zónu, ktorá prispieva k ochrane krajiny, ekosystémov, druhov a genetické zmeny.

Nárazníková zóna obklopuje alebo spája oblasť jadra a používa sa pre činnosti kompatibilné s ekologickými postupmi, ktoré môžu posilniť vedecký výskum, monitorovanie, odbornú prípravu a vzdelávanie.

Prechodná zóna je miestom, kde sa spoločensvá podporujú sociálno-kultúrne a ekologicky udržateľné hospodárske a ľudské činnosti

V súčasnosti sa vytvoril jedinečný model riadenia BR Poľana, ktorý by mal pripraviť pre región Podpoľania nové príležitosti. V rámci Biosférickej rezervácie Poľana vznikla tzv. Koordinačná rada, ktorá spoločne manažuje územie.

Členmi rady sú zástupcovia samospráv, vlastníkov a užívateľov, podnikateľov, lesníkov, poľnohospodárov, zástupcov kultúrnych, vzdelávacích a výskumných inštitúcií. Jedine korektná komunikácia, poctivá práca, úcta a rešpekt môže všetkým, ktorí v BR žijú a pracujú, pomôcť. Múdrost – uvedomenie, jednoduchosť (bez zbytočných legislatívnych prekážok) a samozrejme financie môžu reálne prispieť k rozvoju územia.

V r. 2017 UNESCO ocenilo prestížnou cenou Michela Batisa za najlepšie manažment biosférickej rezervácie na svete. Uznanie tak patrí všetkým, ktorí pomáhajú zveľaďovať

Ing. Vladimíra Fabriciusová, PhD.
Riaditeľka CHKO Poľana

Poľana je čarovné miesto na Slovensku. Jej genius loci spočíva v obrovskej sile sopečného masívu a v intimite, kde vždy nájdem pokoj v duši. Poľana je ako mať – chráni, učí, karhá, hľadá. Jej sila nie je len v nádhерnej prírode, lesoch, pestriých lúčach a pasienkoch, ale aj v ľuďoch, ktorí si ju vážia a odovzdávajú tradície, zvyky pre svojich potomkov.

Spolupráca s lesníkmi je pre mňa úplne prirodzená. Kým oni sú „doma“ ja som v práci. Zľahčujem... Úprimne si vážim ich každodennú prácu, lebo poznajú územie ako svoju dľaň a milujú prírodu rovnako ako ja. Uvedomujem si, že mám veľké šťastie spolupracovať s uvedomelými lesníkmi a snáď nebude vadiť keď priznám, že sa medzi nimi cítim veľmi dobre. Ďakujem všetkým lesníkom za spoluprácu a empatiu. Dúfam, že sa nám spoločne bude dariť v zdraví, zverené územie zveľaďovať, chrániť a propagovať. Lesu, lovu a prírode zdar!

bolo územie v r. 1981 vyhlásené za Chránenú krajinnú oblasť a v r. 1990 bolo zaradené do svetovej siete biosférických rezervácií (BR) UNESCO, čím pristúpilo k plneniu programu Človek biosféra (MAB). V r. 2016 bola BR Poľana rozšírená o malebné Hriňovské lazy, mozaiky maloblokových pásových oráčín, lúk a pasienok. Súčasná výmera BR Poľana je 20.360 ha.

V rámci štruktúry štátneho podniku LESY Slovenskej republiky územie, ktoré je v úzmej pôsobnosti Štátnej ochrany prírody SR - Správy CHKO Poľana, sa rozprestiera v rámci troch odštepných závodov (OZ Kriváň, OZ Slovenská Lupča a OZ Čierny Balog). Keďže

územie, zachovávajú tradície a propagujú prírodné hodnoty. Zástupcovia Odštepného závodu Kriváň stáli pri zrode Koordinačnej rady a v r. 2014 sa zúčastnili významnej zahraničnej pracovnej cesty do Švajčiarska do BR Entlebuch. V spolupráci s ostatnými kľúčovými partnermi vytvorili Akčný plán BR Poľana.

OZ Kriváň v skratke

Územie OZ Kriváň sa nachádza pod Poľanou a v regióne Novohradu. Vyznačuje sa veľmi rozmanitou faunou a flórou na prakticky všetkých vegetačných stupňoch na celkovej výmere cca 158 tis. ha.

V 12. stor. lesy Víglašského panstva slúžili najmä na poľovnícke účely. Vzhľadom na veľkú vzdialenosť od konzumných stredísk dreva a drevného uhlia v tých časoch bolo hospodárenie v lesoch v tejto oblasti veľmi

obmedzené, preto majitelia bez námietok povoľovali svojim poddaným, aby ich kľúčovali. 19. stor. znamená obrat v lesnom hospodárstve v Uhorsku a rodina Esterházyovcov sa začala viac zaujímať o lepšie využitie svojho lesného bohatstva. Roku 1801 vydali nariadenie na úpravu hospodárenia v lesoch tohto panstva. V druhej polovici 19. stor. dali Esterházyovci svoje lesy Víglašského panstva zoštatniť a dňa 1.5.1925 vznikla prvá štátna inštitúcia - Správa lesného hospodárstva Víglaš.

Odštepny závod Kriváň v dnešnej podobe vznikol po reštrukturalizačných zmenách k 1.1.2000, kedy došlo k spojeniu OLZ Kriváň a OLZ Lučenec. Pôsobnosť nového Odštepného závodu Kriváň sa rozšírila od Šiatorošskej Bukoviny a hraníc s Maďarskom až po Ľubietovú.

Všetko je o vzťahoch – teda všetko je o ľuďoch. Netreba zabúdať, že nič nie je ideálne, ale vždy si treba vyčistiť pracovný stôl. Pri jednom so spoločných stretnutí riaditeľa OZ Kriváň René Kozáčka a riaditeľky CHKO Poľana Vladimíry Fabriciusovej prišla reč na spoluprácu týchto dvoch inštitúcií. Bolo zaujímavé počúvať o začiatkoch nastavenia priateľských vzťahov...

„Keď som sa pred deviatimi rokmi stala riaditeľkou CHKO Poľana, bolo to obdobie konfliktov o územie Zadnej Poľany, ktoré sa začali vyhrocovať už v roku 2010. Komunikácia medzi ochranármi a lesníkmi tu doslova škripala. Po istom období, viacerých spoločných spoločne prospešných podujatiach a osobných stretnutiach sa však vzťahy menili,“ prezrádza Vladimíra Fabriciusová. Trvalo to pár rokov, ale vďaka ochote krokov, ktoré podnikli obidve inštitúcie sa vytvorila spolupráca, ktorá by mala byť príkladom pre ďalšie regióny.

Čo ich spojilo a spája? Sčítania medvedov

Jednou z otázok, ktorá trápila tunajších lesníkov rovnako ako aj tunajších ekológov, bola početnosť medvedej populácie. 8.-9.12.2012 sa uskutočnilo spoločné sčítovanie veľkých šeliem a mačky divjej na snehu. Prebiehalo na území CHKO Poľana, ktoré bolo rozdelené na 32 trás. Pobytové znaky (stopy, trus, srst) sa v teréne zapisovali do zápisníkov a podľa smeru pohybu zveri boli znaky zakresľované do máp. Mapovania sa zúčastnilo 54 mapovateľov – pracovníci Štátnej ochrany prírody, členovia stráže prírody, pracovníci LESOV SR, š.p., členovia poľovníckych združení a ďalší dobrovoľníci.

hospodária trvale udržateľným spôsobom, vytvárajú najlepšie podmienky pre život a riadený chov zveri a tieto činnosti majú celosvetový prínos pre poľovníctvo.

Kosenie lúky Zálomská

Na Zálomskej ešte chvíľku ostaneme. Práve tu sa lesníci spoločne s pracovníkmi štátnej ochrany prírody každý rok stretnú, aby spoločnými silami pokosili 2,5-hektárovú lúku pri Kyslinkách, v Chránenej krajinej oblasti Poľana. Chránený areál Dolná Zálomská je časťou lúky, ktorú obhospodaruje štátny podnik LESY SR priamo v kaldere Poľany. Prezentuje biotopy charakteristické zachovanými, druhovo bohatými spoločenstvami pramenísk, slatín a stredne vlhkých rastlinných spoločenstiev. Lokalita je z botanického hľadiska považovaná za jednu z najcennejších v CHKO Poľana. Okrem vzácneho páperníka pošvateho tam rastie napr. zvonček hrubokoreňový či vstavačovec májový. Kosenie každý rok organizuje OZ Kriváň. Podmáčané územie a štatút chráneného prírodného areálu (vyhláseného v roku 2000). Aj napriek tomu, že časť lúky sa dá pokosiť aj ľahkými motorovými kosačkami, lesníci a ochranári sa snažia dodržiavať tradície a túto časť CHKO kosia ručne.

Deň otvorených vecí CHKO Poľana

Už tretí ročník dňa otvorených dverí pripravujú spoločnými silami členovia Kordinačnej rady BR Poľana. Pomocnú ruku pridávajú aj lesníci z OZ Kriváň. Aj tento rok privítajú návštevníkov na priestranstve amfiteátra v Detve dňa 1.6.2019. Organizátori srdečne pozývajú na príjemne strávené chvíle osláv DOD BR Poľana i Medzinárodného dňa detí. Súčasťou bude i súťaž Krúžku mladých priateľov prírody a poľovníctva.

Výstava trofejí a zhodov

Vyhodnotenia poľovníckej sezóny sú podľa zákona o poľovníctve každoročne

**Ing. René Kozáček
riaditeľ OZ Kriváň**

Ako riaditeľ OZ Kriváň som vo funkcii pomerne krátko, ale i tento čas stačil Poľane na to, aby si ma získala a podmanila svojou divokou krásou, rozmanitosťou a osobitým čarom. Spoluprácu s pracovníkmi CHKO a zvlášť s pani riaditeľkou Ing. Fabriciusovou vnímam ako veľmi konštruktívnu, založenú na vzájomnom rešpekte a pochopení svojich stanovísk a presadzovaných hodnôt. Tento rok plánujeme množstvo spoločných podujatí, kde bude ďalší priestor na prezentovanie svojich pripravovaných zámerov, úloh a cieľov. Veľmi oceňujem, že priority ochrany prírody a manažovanie BR Poľana sú úzko previazané s potrebami tunajších ľudí a prostredia, v ktorom žijú a pracujú. Na Kordinačnej rade BR Poľana, ktorej členom je aj OZ Kriváň, riešime spoločne rozvoj cestovného ruchu, cykloturistiky a veľa ďalších závažných problémov týkajúcich sa regiónu Podpoľania a Poľany. Každá dobrá spolupráca, každé spolužitie je možné len pri vzájomnej úcte, pochopení a vzájomných kompromisoch. Zámerne som použil slovo vzájomný trikrát. Vyjadrujem presvedčenie, že pozitívne vzťahy medzi lesníkmi a ochranármi na Poľane sa budú naďalej rozvíjať a možno ukazovať aj iným „že sa to dá“. LESU ZDAR!

Etudy z dreva už dvadsiatykrát

V Lesníckom a drevárskom múzeu sme oslávili okrúhle výročie. Ubehlo už dvadsať rokov od vzniku súťaže v tvorbe drobných predmetov z dreva, ktorou sme chceli iniciovať vznik nových návrhov kvalitných úžitkových predmetov a šperkov z dreva, drevených bytových doplnkov i drevených hračiek. Naším zámerom bolo vytvoriť základ pre porovnanie a ohodnotenie výrobkov s cieľom zvýšiť ich kvalitatívnu úroveň, vytvoriť priestor pre stretnutie návrhárov a výrobcov, prezentovať výrobcov prostredníctvom ich výrobkov a pokúsiť sa zhodnotiť aktuálnu situáciu v produkcii drevených úžitkových predmetov. K cieľom sa pridružila i snaha o rozšírenie zbierky múzea, v ktorej ochraňujeme rôznorodé drevené predmety našich predkov.

Súťaž Etudy z dreva je každoročne vypísaná v dvoch kategóriách. Prvá je určená pre sériové výrobky, druhá pre originály, prototypy a modely. Od roku 2010 je organizovaná ako medzinárodná súťaž. Doteraz sa do nej zapojilo 1105 súťažiacich s takmer 3176 súťažnými predmetmi, patriacimi do vyššie uvedených kategórií. Podarilo sa nám aktivizovať študentov stredných i vysokých škôl na Slovensku, ku ktorým sa v ostatných ročníkoch pridali aj študenti z Českej republiky, samostatných autorov, výrobcov i firmy. Zručnosťou, kreatívnosťou, invenciou vloženou do vytvorených predmetov sa mohli pokačať aj v iných slovenských mestách – Brezne, Krupine, Detve, Prievidzi, Košiciach, Nitre, Topoľčanoch i Skalici. Sme radi, že sa nám podarilo vzbudiť záujem o drevené výrobky a v mnohých prípadoch sme dokonca zaplnili medzeru v informovanosti o produkcii úžitkových predmetov z dreva na Slovensku.

Pri príležitosti okrúhleho jubilea súťažno-výstavného podujatia sme pre verejnosť sprístupnili retrospektívnu výstavu **Etudy z dreva – druhé desaťročie** ocenených sú-

ťažných prác z predchádzajúcich deviatich ročníkov súťaže. Vystavené predmety troch súťažných tém sú inšpiráciou pre tých, ktorí výstavu navštívia a prezentácia tých, ktorí vytvorili z dreva originálne predmety s vysokou estetickou hodnotou.

Drevo je jedným z najzdravších materiálov, ktoré svojou štruktúrou, farebnosťou a vôňou veľmi pozitívne pôsobí na pohodu človeka a vytváranie príjemnej atmosféry. Drevené bytové doplnky uzatvárajú druhú desaťročnicu súťaže Etudy z dreva a im patrí aj druhá výstavná prezentácia. Rokmi sa súťaž vykryštalizovala do merania síl najmä študentov stredných a vysokých škôl a väčšina prác, preto súťaží najmä v II. kategórii – originály, prototypy a modely. Inak tomu nebolo ani v tomto ročníku súťaže. Svoje sily sa na poli remesla a dizajnu rozhodlo zmerať 52 autorov z ôsmich stredných škôl umeleckého zamerania a jednej vysokej školy zo Slovenska, ktorí do súťaže prihlásili 78 bytových doplnkov. Do kategórie sériovo vyrábané výrobky boli prihlásené dva predmety od M&M máme masív Brezno.

Slávnostnému aktu otvorenia výstavy a odovzdávaniu cien predchádzalo neformálne stretnutie s členmi hodnotiacej poroty. Jej predsedom bol prof. Ing. Štefan Schneider, PhD. z Katedry dizajnu nábytku a drevárskych výrobkov Drevárskej fakulty TUZVO. Členmi bola Ing. Bc. Mária Rošková zakladateľka súťaže, Eva Bodnárová, Ing. Ladislav Klíma zo Slovenského technického múzea v Košiciach a PhDr. Peter Zemaník zo Zväzu spracovateľov dreva SR.

Autori prác nechali vyniknúť prirodzené vlastnosti, najmä farbu a textúru dreva. Mnohí súťažiaci umocnili estetickú i praktickú funkciu kombináciou s inými materiálmi. Kreativita a invencia mladých sa tentokrát prejavila na rôznych úložných prvkoch, svietidlách, vešiakových systémoch i solitéroch príležitostného sedenia.

V I. kategórii sériovo vyrábané bytové doplnky získala 2. a 3. cenu firma M&M máme masív z Brezna, kde porota ocenila netradičné výtvarné riešenie plochy stolovej dosky konferenčného stolíka a inovatívne tvarové riešenie drevenej lavice.

Víťazom v II. kategórii sa stala Škola úžitkového výtvarníctva Josefa Vydru z Bratislavy, ktorej študent Filip Hrubý získal prvú cenu za kolekciu bytových doplnkov, svietidiel, barová stolička, závesné sedenie. Porota ocenila kreatívny tvorivý prínos pri výbere materiálov, tvarového riešenia a technológie výroby. Druhú cenu získala Škola úžitkového výtvarníctva v Ružomberku za kolekciu bytových doplnkov s dôrazom na drevenú lavicu, taburety a policu s oporným systémom od autorky Patricie Paulovičovej. Cena bola udelená za kreatívny dizajn a rôznorodosť dizajnerských riešení. Trojicu uzatvára študent Bratislavskej školy úžitkového výtvarníctva Patrik Škorvaga ocenený za využitie tradičnej košíkárskej techniky, dizajn produktu s praktickými ergonomickými parametrami v predmete prútené hojdacie kreslo.

Porota udelila aj tri uznanie: študentkám TUZVO Bc. Ľuboslave Vrabčovej za úložný a odkladač mobilný drevený bytový doplnok na knihy a Bc. Veronike Tomovej za Identitu v dizajne nábytku, motivácia prírodou a vrstevnicami; ako aj Strednej odbornej školy drevárskej vo Zvolene za ucelený a kultivovaný spôsob prezentácie súťažných prác v grafickej a modelovej forme.

Cena Primátorky mesta Zvolen bola udelená Bc. Martine Pančíkovej z TUZVO za nemého sluhu. Ocenenie Zväzu spracovateľov dreva SR získal drevený obal MERBAU od Mareka Púpavu vyrobený na Strednej odbornej škole drevárskej vo Zvolene. Cenu Evy Bodnárovej získal predmet: COMIX Patricie Cholujovej zo Súkromnej strednej umeleckej školy v Žiline.

Výstavu ste mohli navštíviť do 31.3.2019 v pracovných dňoch od 9.00 do 17.00 hod. XXI. ročník ETUDY Z DREVA pokračuje v r. 2019 v znamení drevenej hračky.

Milan Boledovič, LDM Zvolen

Keď lesy strácajú

Sú chvíle v živote človeka, kedy sa veľmi ťažko hľadajú slova. Hoci si veľmi želáme, aby taká chvíľa nikdy neprišla, ona nakoniec aj tak príde. Prišiel deň, kedy lesy opäť prišli o jednu svoju lesnícku osobnosť, priateľa, kolegu, ochrancu...

Ing. Milan Longauer začal svoju lesnícku prácu vykonávať v roku 1981 na vtedajšom Lesnom závode v Banskej Bystrici. Prešiel funkciami lesník, technik výroby a samostatný normovač. V roku 1988 sa stal vedúcim Lesnej správy Staré Hory, kde pôsobil až do roku 1999. Po vzniku štátneho podniku LESY Slovenskej republiky sa na jeho generálnom riaditeľstve stal vedúcim odboru obchodných aktivít a neskôr odboru vnútornej správy. Po dvoch rokoch strávených mimo štátnych lesov sa v roku 2010 vracia na podnik a stáva sa referentom pre komunikačné projekty v Lesníckom a drevárskom múzeu vo Zvolene. Po odpracovaní 37 rokov odišiel Inžinier Milan Longauer k 31. januáru 2018 z lesníckej služby.

Celý život zostal lesu a lesníckej práci verný. Prirodzene ho naplňovala od malička, keďže sám pochádzal z lesníckej rodiny. Pri rozhovoroch s ním sme si uvedomovali jeho zaniepanosť pre lesníctvo, radosť zo svojej práce, ochotu pre les s rešpektom pracovať, vo dne v noci a za každého počasia. Mal les a lesníkov v úcte, veľa v lese zažil a spoznal, zaujímal sa o lesnícku históriu, venoval sa poľovníctvu a na svoje Staré Hory nedal dopustiť. Nedostupné terény Hornojelenskej doliny, Lesnej správy Harmanec a Lesnej správy Staré hory boli podľa neho jedny z najkrajších a zároveň najťažších v súvislosti s lesným obhospodarovaním. Svedčia o tom aj jeho slová uvedené v podnikovom časopise:

„Mám dobrý pocit, keď prechádzam Starohorskou dolinou a vidím mladé lesné porasty, zalesnené kalamitné plochy, výchovné zásahy, ktoré sa realizovali za môjho pôsobenia na lesnej správe.“

Svoje početné zážitky z lesníckej práce vedel pútavo prerozprávať a túto svoju schopnosť naplno využil práve v poslednom období pri práci v múzeu. Rozširoval jeho lesnícku zbierku a pomáhal pri odbornom spracovaní zbierkových predmetov. Vyznal

sa nielen v lesníctve, ale aj v poľovníctve a remeselnom spracovaní dreva. Spolupracoval pri realizácii Dňa stromu, pri budovaní lesníckych náučných chodníkov na odštepných závodoch a realizácii odborných konferencií. Za zmienku stojí najmä vedecká konferencia realizovaná pri príležitosti 90. výročia pádu najtragickejšej lavíny na Slovensku v osade Rybô. Osvojil si aj inštaláciu múzejných výstav. Jeho výstavy Medveď hnedý a Vlk dravý lámali rekordy v návštevnosti múzea. Autorsky sa spolupodieľal aj na príprave expozície Lesníctvo a poľovníctvo v Palárikove. S kolektívom múzea pripravoval aj oslavy 15. výročia založenia štátneho podniku LESY Slovenskej republiky. Aktívne pomáhal pri budovaní a propagácii lesníckeho skanzenu a stal sa pravidelným prispievateľom do podnikového časopisu Lesník, kde mal ešte donedávna svoju rubriku **Z histórie lesného dopravníctva**.

Inžinier Milan Longauer bol telom i dušou lesníkom. Lesníctvo bolo pre neho povoláním, ale aj poslaním. Bol skvelým príkladom človeka, ktorý svoj les nielen poznal, ale mu aj rozumel a vnímal jeho krásu. Celý život bol les jeho súčasťou.

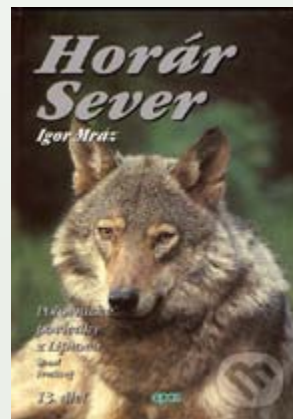
V mene všetkých kolegov lesníkov, poľovníkov, drevárov aj múzejníkov mu vyjadrujeme poďakovanie za statočnú celoživotnú lesnícku prácu, ktorú vykonával v najlepšej viere a v záujme kvalitného spolužitia človeka a lesného prostredia. Ďakujeme za chvíle, ktoré sme mohli stráviť v jeho príjemnej a družnej spoločnosti.

Češť Tvojej pamiatke a posledné LESY ZDAR!

Nech Ti večne spievajú lesy...

Horár Sever

Igor Mráz známy ako Horár Sever bol vyštudovaný lesník. Jeho život bol úzko spätý s prírodou a jeho životnou vášňou a poslaním bolo poľovníctvo. V profesijnom lesníckom živote prešiel pozíciami od praktikanta, technika, odborného lesného hospodára, vedúceho lesnej správy až po riaditeľa lesného závodu v Liptovskom Hrádku s pôsobnosťou pre celý región Liptov. Popri starostlivosti o lesy venoval veľkú pozornosť zveri a v čase núdze jej vždy poskytoval potrebnú starostlivosť. Bol nielen vynikajúcim poslucháčom ale hlavne rozprávačom. S humorom jemu vlastným prerozprával zážitky svojich priateľov a známych do stoviek nezabuduteľných poľovníckych poviedok, ktoré vydal ako 17 dielov poľovníckych poviedok z Liptova pod názvom Horár Sever. Vydaniu poslednej sa žiaľ nedomohol, pretože zomrel 21.4.2010, skôr ako stihol dovrieť 59 rokov.

„Horár Sever“ rozpráva zážitky horára z prostredia nádhornej liptovskej prírody. Poviedky sú písané pútavou formou, je z nich cítiť autorov vrúcny vzťah k Liptovu, prírode a poľovníctvu. Sú okorenené dávkou humoru v podobe tradičného liptovského nárečia a poľovníckeho slangu. Aj keď je väčšina poviedok ladená humoristicky, nájdeme aj pár kruto-realistických, kde nás autor varuje a apeluje na naše správanie v prírode a k prírode.

Jednotlivé knihy by nemali chýbať v žiadnej horárovej knižnici. Poviedky s opismi poľovačiek, aj tých z čias prvej a druhej svetovej vojny, však prinášajú aj zamyslenie o tom, akú hrozbu pre les a zvieratá znamenajú pytláci. Jeho potulky vedú našim krásnym Slovenskom, napríklad do Ľubochňianskej doliny, ktorú autor pestro opisuje najmä v poviedkach 14. dielu série. Každý diel má svoje špecifiká. Štvrtý diel z edície s podtitulom Lesníkovia spoved' je obohatený o básnickú tvorbu autora. Kým napríklad 16. diel s prívlastkom „Revúcky cár“ prináša krátke poľovnícke poviedky poskladané zo skutočných príbehov voňajú ihličím, machom i čerstvým loveckým gulášom a kalíškom hriateho a slivovice, v 17. diely sa prejavil ako veľký cititeľ ženskej krásy.

Lucia Matejová

Lesy a lesníctvo v Maďarsku

Maďarsko je vnútrozemský štát, ktorého väčšinu územia krajiny pokrývajú nížiny. Z celkového územia 9,30 mil. ha je lesným hospodárstvom využívaných 21,57% pozemkov, avšak skutočnej porastovej pôdy je len 20,8% (1,93 mil. ha) výmery krajiny.

Priestorové rozdelenie lesov v Maďarsku je nerovnomerné, od 11-12% vo Veľkej dunajskej kotline, až po 26-28% v pahorkovitých a hornatejších regiónoch (Západné Zudunajsko, Severné Maďarsko). Rozmiestnenie lesov je dané predovšetkým klimatickými podmienkami - hlavne množstvom ročných zrážok a s tým súvisiacou vlhkosťou vzduchu. Klímu krajiny možno rozdeliť na tri pásma: stredomorské na juhu krajiny, vnútrozemské na východe a atlantické na západe.

obhospodarovaných súkromnými vlastníkami a zvyšné lesy majú v správe iné typov spoločností (obce, nadácie, cirkvi). Počet individuálnych majiteľov lesa sa odhaduje na približne 450.000 fyzických osôb. Štátom vlastnené lesy sú spravované prostrední-

de lesov obhospodarovaných súkromnými subjektmi a 2.800 ha v prípade lesov obhospodarovaných štátnymi subjektmi. Podniky zabezpečujúce produkciu a súvisiace služby v lesnom hospodárstve zamestnávali v roku 2006 približne 15 tisíc osôb. Dve tretiny týchto zamestnancov je zamestnaných v štátnom sektore a tretina v súkromnom sektore lesného hospodárstva. Počet zamestnancov je viac-menej stabilný. V roku 2013 dosiahol spolu s dodávateľmi súvisiacich služieb približne 20.000 zamestnancov. Priemyselné odvetvia súvisiace s lesníctvom zamestnávajú ďalších približne 60.000 zamestnancov.

Maďarské lesy v závislosti na rôznych parametroch týkajúcich sa ich prirodzenosti (drevinová skladba, typ stanovišťa, pôda, atď.) sú rozdelené do piatich kategórií, ktoré určujú spôsob ich obhospodarovania. Prirodzené a poloprirodzené lesy tvoria z celého podielu až jednu štvrtinu. Väčšina (62,0%) lesov Maďarska plní hospodársku funkciu. Viac ako 1/3 lesov sú lesy ochranné, verejnoprospešné lesy tvoria z celkového podielu len 1,1% (funkcie zdravotné, sociálne, vzdelávanie, cestovný ruch a lesy na účely výskumu) a plantáže rýchlorastúcich drevín pokrývajú 0,1%.

Vo vlastníctve štátu sa nachádzajú najcennejšie prírodné lesné spoločnosti. V lesoch štátnych lesných spoločností sa hospodári podľa regionálnych lesných plánov vypracovaných s ohľadom na požiadavky verejného záujmu o lesy, ako zdroja obnoviteľnej energie, v súlade s princípmi trvalo udržateľného hospodárenia. Už v roku 2010, keď štátne lesnícke akciové spoločnosti boli začlenené pod Maďarskú rozvojovú banku (MFB Zrt.), bol prehodnotený konzervatívny postoj lesníctva zameraný len na produkciu dreva a tvorbu zisku, štátne lesy začali kladť dôraz na všetky verejnoprospešné aktivity, prácu s verejnosťou a vytváranie podmienok pre kultivované trávenie voľného času v lese (lesoturistika). Medzi hlavné ciele súčasného lesného hospodárstva vychádzajúceho z Národnej stratégie pre lesné hospodárstvo 2016-2030 patrí popri zvýšení plochy lesov na 26-27 % najmä zosúladenie záujmov spoločnosti a vlastníkov lesov a zabezpečenie dlhodobých produkčných a mimo produkčných služieb lesov pre spoločnosť.

Štátne lesnícke akciové spoločnosti minulí v posledných siedmich rokoch (správa MTI zo 07.11.2017) viac ako 16 miliárd forintov (50,71 mil. €) na rozvoj služieb lesného turizmu. Medzi inými postavili 25 nových lesníckych ubytovacích zariadení a 75 budov obnovili. Medzi inými prevádzkujú 36 lesníckych lesných škôl v rámci lesníckych akcií, ktoré poskytujú environmentálne vzdelávanie, čím naslovovzatí odborníci vzdelávajú o lese, lesných organizmoch i práci lesníkov a šíria tak dobré meno lesníkov.

František Král, Radko Srnka

Veľkou pohromou pre maďarské lesy bol podpis Trianonskej zmluvy po prvej svetovej vojne, kedy prišlo až o 84% z nich. Dovtedy pomerne zalesnená krajina (26%) sa stala s menej ako 12% jednou z najchudobnejších na výmeru lesov v Európe. Intenzívne zalesňovanie vo veľkej miere aj nepôvodnými drevinami napomohlo odvrátiť tento negatívny trend a čiastočne zlepšiť stav životného prostredia a aj ekologických podmienok v krajine. Dnes tvoria listnaté dreviny až 85% lesov v Maďarsku, zvyšok zaberá prevažne borovica. Takmer na tretine lesov rastie dub s cedom, ďalšiu tretinu tvorí introdukovaný agát a rýchlorastúce topole. Biologickú rozmanitosť ohrozujú najmä rôzne invazívne druhy vyskytujúce sa približne na jednom percente obhospodarovaných lesných pozemkov.

Vlastnícka štruktúra lesov prešla v posledných troch desaťročiach značnými zmenami. Pred rokom 1989 boli všetky lesy vlastnené a spravované verejnými podnikmi a úradmi. Tento stav bol zapríčinený znárodňovaním lesov po druhej svetovej vojne. Aktuálne je vlastnených štátom a obhospodarovaných podnikmi vo vlastníctve štátu už len niečo viac ako 56% lesov. Ďalších takmer 43% je

tvom 22 akciových spoločností pod pôsobnosťou Ministerstva pôdohospodárstva. Obhospodarovanie štátnych lesov je prostredníctvom akciových spoločností (uzavretie akciové spoločnosti s neobchodovateľnými akciami na burze so 100% vlastníctvom štátu) riešené na základe definitívnej zmluvy o správe vlastníctva.

Podiel zalesnených plôch sa každoročne postupne zvyšuje. Od roku 1995 bolo nanovo zalesnených takmer 100.000 ha, väčšinou (až 90%) však na pozemkoch v súkromnom vlastníctve. Priemerná výmera lesného majetku je približne 2,2 ha, avšak priemerná výmera užívateľského celku je 20 ha v prípa-

Lyže so srdcom a dušou

Len ťažko by sme hľadali šport, ktorý je viac ovplyvňovaný modernými technológiami než lyžovanie. Kto s nimi nestíha držať krok, nemá veľkú šancu na úspech. Preto sa môže zdať, že výroba lyží je dnes záležitosťou veľkých športových firiem, no nie je to celkom tak.

Šikovní Slováci vyrábajú lyže s netypickým dreveným dizajnom, ktoré sa priam pýtajú do voľného terénu. Výrobe predchádzali roky vývoja, štúdie materiálov, tvarov lyží a testovania rôznych možností. Testované sú v náročných snehových a poveternostných podmienkach Tatier a dnes žnú úspechy aj v zahraničí.

Lyže kompletne vznikajú na Slovensku, zo zahraničia výrobcovia dovážajú len najkvalitnejšie materiály, ktoré sú na Slovensku nedostupné. Jadro je zhotovované len z toho najhodnotnejšieho slovenského dreva. Pociťovo vyberané, spracované. Detaily robia veci jedinečnými. Na trhu je veľa produktov v jednoduchosťi je krása, každý prvok má svoje miesto a žiadna krivka nie je navyše. Pri výrobe drevených lyží využívajú techniku intarzie, teda malé kúsky dýh ručne vyrezávajú a skladajú k sebe ako puzzle. Dôkladným výberom a prípravou povrchových dýh vytvárajú totiž vzhľad celého produktu, preto im treba venovať veľkú pozornosť. Vďaka tomu, že každá dyha pochádza z iného stromu, je každý pár lyží vzhľadom jedinečný.

Drevo je neoddeliteľnou súčasťou lyže. Pretože je nevyspytateľné, vyžaduje si najviac testovania a príprav. Základ tvorí jaseňovo-osikové jadro. Jaseň je historicky najkvalitnejšie a najspoľahlivejšie drevo na výrobu lyží vďaka jeho úžasnej pevnosti, pružnosti a vláknitej štruktúre. Vďaka rýchlemu prenosu sily lyžiam dodáva vynikajúce jazdné vlastnosti. Osika je najkvalitnejší druh topola. Vyznačuje sa veľkou ohybnosťou, pružnosťou a nízkou hmotnosťou. Vďaka nemu sú špičky a pätky ľahké a pružné. Za použitia dreva ako východiskového materiálu je možné flexibilne meniť jazdné vlastnosti lyže.

Technologický postup je nasledovný: poskladajú sa sklznice, nafrézujú sa a uchytiť sa do kaziet spolu s hranami. Narežú sa vlákna a pripraví sa plastové protektory do špic a pätiiek. Materiály upravené do požadovaného tvaru sa na seba navrstvia. Na spodku je sklznica s hranami, na ňu sa položia karbonové, kevlarové a sklenené vlákna. Pomer a typ vlákien závisí od konkrétneho modelu lyží a požiadaviek klienta. Každá vrstva vlákien je ručne napustená epoxidovou živinou. Na to sa umiestni ďalšia vrstva vlákien a povrchová dyha. Vrstvenie lyží sa líši v závislosti od konštrukcie a od typu produktu. Keď je lyža vylisovaná, prichádza na rad opravovanie prebytočného materiálu frézovaním na požadovaný tvar konkrétneho modelu. Po obrúsení prichádza na rad lak, ktorý dre-

vo zakonzervuje. Nanáša sa v niekoľkých vrstvách. Vďaka takejto úprave je možné drevený povrch lyží ošetriť a zrenovovať po každej sezóne. Na záver sa na kameni do sklznice vybrúsi štruktúra a nanesie vosk.

Samozrejme ako pri každej výrobe aj tu vzniká odpad. Nedá sa mu zabrániť, no dá sa obmedziť. O lyžiach sa nedá povedať, že sú ekologický produkt. Ekologické a recyklované môžu byť jednotlivé časti, z ktorých sú vyrobené. Z toho dôvodu výrobcovia používajú ekologické živice, vylučujú neprirodné materiály za použitia dreva z európskych obnoviteľných lesov a ekologického lepidla.

Jedinečná sendvičová konštrukcia navrhnutá špecialistom na kompozitné materiály zjednocuje odolnosť a prvotriedne jazdné vlastnosti. Presná konštrukcia vrátane kvalitného jaseňovo-osikového dreveného jadra po celej dĺžke kombinovaného s karbonovými, sklenenými, kevlar aramidovými vlák-

nami a dyneemou bola navrhnutá s technológiami používanými v leteckom priemysle. Dyneema je vyrobená pomocou procesu géloveho pradenia, ktorý kombinuje extrémnu silu s neuveriteľnou mäkkosťou. Vlákno je prakticky nemožné preraziť. Kevlar je ľahký a má päťkrát vyššiu silu ako oceľ rovnakej hmotnosti, čo ho robí mimoriadne silným.

Na vývoj nového modelu, sú postačujúce dva prototypy, kým sú lyže uvedené na trh. Za pomoci svojpomocne navrhnutého softvéru, ktorý prepočítava pevnosť a pružnosť materiálov, je možné dosiahnuť presné výsledky. Software je teraz využívaný aj Mníchovskou technickou univerzitou (TUM).

Výrobcovia však posunuli dizajn lyží ešte ďalej. Navrhli unikátne lyže s hybridnou geometriou. Ich hlavnou črtou sú rôzne efektívne hrany skombinované na jednej lyži. Stačí si lyže medzi sebou prehodiť a môžete ich používať ako dva rôzne typy lyží s tou výhodou, že na svah si beriete len jeden pár.

Každá lyža prechádza dôkladnou výstupnou kontrolou, vrátane testovania záťaže, ktorá bude na ne pôsobiť počas jazdy. Rovnako sa meria zhodnosť jednotlivých kusov, párov a aj celých sérií. Už v dielni začínajú rôzne merania, ohýbania a skúšky. Slovenské lyže potom testujú na svahoch po celom svete. „Skúškou snehom“ musia prejsť rôzne parametre ako materiály, konštrukcia, točivosť, tvrdosť, životnosť a mnohé ďalšie. Profesionálni lyžiari dávajú spätnú väzbu a lyže testujú. Tí najlepší v lyži vycítia každý detail.

Výroba lyží je len na objednávku a tým sa eliminuje produkcia nadbytočného materiálu. Ceny sa pohybuju na úrovni klasických lyží určených pre lyžiarov expertov. V tomto prípade sa však platí za výrobok, ktorý je produktom ručnej práce, za hodiny vývoja a kvalitné drevo. Pri rozhodovaní, či do takejto investície ísť môžu pomôcť aj testovacie jazdy, ktoré sa konajú v lyžiarskych strediskách po celom Slovensku.

Lyže jednoducho dovoľujú ľuďom objavovať nové hranice, horizonty a zážitky. Sú vecou, ktorá musí pod človekom žiť. Musí ho v každom momente tešiť a dať možnosť cítiť, ako pod ním pracujú.

-mn-

130. a 110. výročie narodenia popredných lesníkov

Ing. Matej Benčík (130)

Nestor slovenského lesníctva, známy lesozariadovateľ a pracovník štátnej lesnej správy sa narodil 13.2.1889 v Diósgyóri pri Miskolci v rodine strojného technika, ale rodom pochádzal od Spišskej Novej Vsi. Študoval na gymnáziu v Spišskej Novej Vsi (1908) a v rokoch 1908-1912 na Lesníckom odbore Vysokej školy banskej a lesníckej v Banskej Štiavnici.

Začínal v štátnej Kráľovskej uhorskej lesnej službe na Štátnom lesnom úrade v Levoči (1912) a neskôr viedol lesné oddelenie Okresného úradu v Spišskej Novej Vsi (1923), ktorému patrilo dozor aj nad lesmi v okrese Levoča. V tejto lesníckej štátnej službe sa veľmi osvedčil, preto ho povolali do služieb Krajského úradu do Bratislavy. Od r. 1929 pracoval ako vedúci referátu lesných hospodárskych plánov na celoslovenskom Krajskom úrade v Bratislave. Po r. 1945 pokračoval v lesozariadovateľskej činnosti. Bol jedným zo zakladateľov Ústrednej taxačnej skupiny pre lesy rozličných vlastníkov, ktoré podliehali štátnemu dozoru o rozlohe vyše 400.000 ha. Pod jeho vedením vypracúvala Ústredná taxačia dlhodobé lesné hospodárske plány pre väčšie lesné majetky (komposesoráty, mestské lesy a pod.). Za 15 rokov v tejto pozícii vyškolil desiatky lesníckych odborníkov. Bol spoluorganizátorom taxačných prác a odbor-

Matej Benčík

ných inštrukciách v okresoch, neskôr spoluautor výnosových tabuliek rýchlorastúcich drevín (špeciálne pre kanadský topol) na základe vlastných meraní. V tomto období napísal aj prvú odbornú slovenskú publikáciu o zariadení lesov „Stručná príručka o praktickom zariadení lesov“, ktorá vyšla knižne v r. 1933. Ak uvážime, že v jeho pracovnom období

v teréne neboli služobné autá a bol problém s ubytovaním i stravovaním, máme predstavu Ing. Benčíka s batohom na chrbte a paličkou v ruke ako pešo vandruje z pracoviska na pracovisko a po týždňoch úmornej práce sa vracia domov. Zaslúžene dostal hodnosť hlavného lesného radcu. V lesných hospodárskych plánoch, ktoré zanechal po celom Slovensku, si urobil dobré meno odborníka. Propagoval pestovanie rýchlorastúcich drevín a šľachtiteľské metódy zvyšovania produktivity lesov. Vysoká škola lesnícka v Šoprone mu udelila zlatý diplom a v r. 1976 diamantový diplom. Stál pri kolíske slovenského lesníctva v r. 1918 a pomáhal ho budovať až do r. 1954, kedy odišiel na zaslúžený odpočinok. Ten trávil striedavo v Bratislave a na Spiši, ktorý pokladal za svoj druhý domov. Ako zaujímavosť treba uviesť, že titul lesného radcu dostal po vzniku ČSR, dodatočne od maďarského Ministerstva pôdohospodárstva výnosom č. 876/1918 zo dňa 31.12.1918. Je autorom mnohých článkov v lesníckych časopisoch. Okrem iného napísal cennú obšialhu kroniku o činnosti „Družiny“ – bývalých študentov Vysokej školy banskej a lesníckej v Banskej Štiavnici vo Vedeckých aktualitách SAV (1973). Zomrel 10.11.1981 v Bratislave ako 92-ročný.

Ing. Jozef Škultéty (110)

Narodil sa 14.2.1909, v lesníckej osade Klimentka pod obcou Sihla a vyrastal v lesníckej rodine. Študoval na Štátnej vyššej lesníckej škole v Banskej Štiavnici (1929). Po maturite vykonával vojenskú prezenčnú službu (1929-1931). V štúdiu pokračoval na Lesníckom odbore Vysokej školy zemédskej v Brne (1937). Po skončení brniarskych lesníckych štúdií začína svoju lesnícku prax na Riaditeľstve štátnych lesov a statkov v Liberci v Krasliciach (1938-1939). Po vzniku Slovenskej Krajiny (1938) sa vrátil na Slovensko, po vzniku Slovenského štátu (1939) pôsobil v lesníckom školstve. Najskôr bol profesorom na Štátnej vyššej lesníckej škole v Banskej Štiavnici (1939-1945). Prednášal ochranu lesov, poľovníctvo, rybárstvo a lesnícku zoológiu. V rokoch Slovenského štátu sa aktívne zúčastnil Slovenského národného povstania ako záložný dôstojník. Po jeho potlačení bol Nemcami zajatý, dostal sa do koncentračného tábora v Keiserstienbruchu a v Altenburgu, z ktorých sa šťastne vrátil domov. Hneď po návrate z koncentračného tábora sa stal nakrátko riaditeľom Štátnej vyššej drevársko-piliarskej školy v Žarnovici (1945-1948). Onedlho začal externe prednášať na Lesníckom odbore Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave a po presídlení jej odboru do Košíc, prednášal aj na Vysokej škole poľnohospodárskeho

Jozef Škultéty

a lesníckeho inžinierstva v Košiciach. Na škole prednášal ochranu lesov, poľovníctvo, rybárstvo a lesnícku fytopatológiu. V Košiciach bol menovaný v r. 1946 za mimoriadneho profesora. V r. 1948 sa vracia do Banskej Štiavnice na uvoľnené miesto riaditeľa školy. Až do r. 1951 bol riaditeľom Štátnej vyššej lesníckej školy v Banskej Štiavnici. Tento vynikajúci

odborník a pedagóg bol v nastupujúcom období politického temna v r. 1951 odvolaný z politických dôvodov z funkcie. Zamestnal sa najprv v českom závetrí, ako vedecko - výskumný pracovník vo Výskumnom ústave lesov a myslivosti v Zbraslavi nad Vltavou, kde pracoval osem rokov. Tu zabezpečoval regionálny výskum poľovníckych úloh na Slovensku. V r. 1959 sa vrátil ako vedúci Výskumnej stanice lesného hospodárstva v Banskej Štiavnici, na ktorej bol súčasne vedúcim poľovníckeho oddelenia, vo výskume pôsobil až do r. 1975. Dva roky bol aj námestníkom riaditeľa Výskumného ústavu lesného hospodárstva vo Zvolene. Vo svojej vedecko-výskumnej tvorivej činnosti sa zameriaval na ochranu lesov a poľovnícky výskum. Významne prispel pri rajonizácii plošnej výmery pre chov raticovej a malej úžitkovej zveri ako i pri výskume vplyvu prostredia na habitus raticovej zveri. Spoluautor právnych noriem z oblasti poľného hospodárstva, vedeckých a odborných prác, zodpovedný riešiteľ výskumných projektov a autor monografie „Význam zveri v biocenóze lesa“ (1953). Okrem iných, odborných-lesníckych vyznamenaní, dostal aj vysoké vojenské vyznamenanie „Za odbojovú činnosť“. Zomrel 18.1.1989 v Banskej Štiavnici, vo veku 80 rokov.

Viliam Stockmann

Nová kniha o lesníkoch

Akt uvedenia knihy do života je v každej kultúrnej spoločnosti výnimočným momentom. Má ponúknuť priestor a čas na zoznámenie sa so samotným autorom, spoznať zámer vydavateľa, vypočuť si recenzenta, ale najmä zistiť o samotnej knihe čo najviac. Lesníci do takejto spoločnosti jednoznačne patria. LESY Slovenskej republiky už dlhodobo a aktívne podporujú tvorbu publikácií zameranú predovšetkým na históriu slovenského lesníctva, ktorými prezentujú lesníctvo, dokumentujú vývoj lesného hospodárenia a prinášajú nové informácie o dlhodobom a pozitívnom prínose práce lesníckych generácií pre život spoločnosti, tvorbu a ochranu krajiny.

Najnovšou knihou, ktorú vydali LESY Slovenskej republiky, je viac ako šesťstostranová publikácia LESNÍCKE BIOGRAFIE za pera Viliama Stockmanna. Slávnostný akt jej

fakultou TU vo Zvolene, konkrétne so študentami druhého ročníka odboru lesníctvo Miroslavom Bačom, Ivanom Gracikom a Martinom Danilákom. Veľmi sympaticky sa ujali predstavenia života a diela lesníka, ochránára, publicistu a historika Viliama Stockmanna. Priamo pred divákmi mu položili niekoľko otázok, ktoré sa dotkli nielen minulosti,

ale aj budúcnosti slovenského lesníctva, prečítali ukážku z jeho knihy a najmä, inšpirovaní knihou naplnenou pracovnými osudmi vyše osemsto lesníkov, predniesli odkaz budúcich lesníkov nielen do vlastných radov, ale najmä smerom k odbornej i laickej verejnosti. Akoby

naznačovali prirodzenú potrebu prepojenia mladej chuti, akčnosti a živelnosti s múdrosťou a skúsenosťou pozdnejšieho veku. Na záver vystúpil aj recenzent knihy Július Burkovský, ktorý sa dotkol náročnosti tvor-

životy profesionálnych lesníkov, medzi ktorými je aj šesť lesníčiek. Prechádza vlastne štyrmi storočiami. Najstaršou osobnosťou uvedenou v knihe s dátumom narodenia v r. 1723 je prírodovedec Giovanni Antonio Scopoli, ktorý prednášal od r. 1769 na Banskej akadémii v B. Štiavnickej lesnícku botaniku a zoológiu. Najmladším lesníkom v knihe je, žiaľ už nežijúci, významný pedagóg, pedológ a hydrológ Libor Janský narodený v r. 1957. Popri známých menách Jozef Dekret Matejovie, Josef Opletal či Miroslav Stolina sa tu nachádza množstvo tých, ktorí pôsobili a ešte stále pôsobia v lesníckych službách. Je to prezentácia obyčajných ľudí s lesníckym vzdelaním, ktorého široký záber im umožnil stať sa popri vlastnej lesníckej práci aj staviteľmi ciest, budovateľmi železníc, vodných nádrží, lanovkových systémov, či vedcami v oblasti botaniky, pedológie, dendrológie, zoológie, histórie či ekonómie. Krátke životopisné údaje uvádzajú, že dokázali nádhorne maľovať, vytvárať modely lesníckych stavieb, šľachtiť stromy aj ruže, venovať sa tvorbe odbornej i populárnej literatúry a nikdy nezabúdali chrániť prírodu. Cenili si jej bohatstvo a krásu, uvedomovali si význam lesa pre život na zemi aj vtedy, keď táto téma nebola ešte na programe dňa. Mnohí patrili k elite spoločnosti.

Po knihe Historické lesnícke osobnosti, ktoré vydali LESY Slovenskej republiky, š.p. v r. 2012, ponúka autor novú knihu, ktorá sa iste stane dobrou a rýchlou pomôckou pre orientáciu pri hľadaní a zisťovaní životopisných údajov a doplnujúcich informácií k lesníckym osobnostiam pôsobiacim na území Slovenska. Kniha sa stáva súčasťou ponuky Lesníckeho a drevárskeho múzea, kde si ju môžete nielen v knižnici preštudovať, ale aj priamo zakúpiť.

Ľubica Miľanová
LDM Zvolen

uvedenia sa uskutočnil v Lesníckom a drevárskom múzeu 27.3.2019. Ujali sa ho organizačná riaditeľka štátneho podniku LESY Slovenskej republiky Aneta Kšenžihová, ktorá privítala účastníkov na domácej pôde a prodekan pre vonkajšie vzťahy Lesníckej fakulty TU vo Zvolene Daniel Halaj. Knihu „pokrstili“ vodou z Hrona a Slatiny a zaželeli jej veľa spokojných čitateľov. Celý program bol realizovaný v spolupráci s Lesníckou

by takejto publikácie vzhľadom na zákon o ochrane osobných údajov. Ocenil rozsah práce i zvolené kritériá výberu autora vzhľadom na početnosť biografii, ktoré sa mu, vrátane fotografií, podarilo pri poctivom a dlhodobom archívnom výskume zhromaždiť a skompletizovať.

Po Dejinách lesníctva na Slovensku a Dejinnách lesníckeho školstva v Banskej Štiavnici prináša autor tretie rozsiahle dielo mapujúce

Ako začínali Štátne lesy a majetky na Slovensku pri vzniku Slovenského štátu

K 80. výročiu vzniku Ústredného riaditeľstva Štátnych lesov a majetkov v Bratislave (1. časť)

Vznik Slovenskej krajiny (1938) a vzápätí Slovenského štátu (1939) podnietil vznik samostatných národných i hospodárskych orgánov a organizácií. Štátne lesy nemohli byť výnimkou.

Je historicky zaujímavou skutočnosťou, že slovenské Ústredné riaditeľstvo štátnych lesov a majetkov nevzniklo na Slovensku, ale paradoxne v Prahe, kde sa aj krátky čas formovalo a prípravne fungovalo.

V dôsledku štátoprávných zmien od 6.10. 1938, na základe uznesenia autonómnej vlády Slovenskej krajiny, oznámilo Ministerstvo zeméďelství v Prahe, že bolo v Prahe utvorené Ústredné riaditeľstvo štátnych lesov a majetkov Slovenskej krajiny s dočasným sídlom v Prahe II., Těšnov 65. Za ústredného riaditeľa bol vymenovaný Ing. Jozef Biringer, jediný zo slovenských lesníkov, ktorý bol zamestnaný na Ústrednom riaditeľstve Štátnych lesov a statkov v Prahe.

Ústredné riaditeľstvo štátnych lesov a majetkov Slovenskej krajiny začalo svoju činnosť dňa 28.12.1938. Nový podnik začlenili najprv do Ministerstva poľnohospodárstva autonómnej vlády Slovenskej krajiny a po 14.3. 1939 (Slovenský štát) do X. odboru Ministerstva hospodárstva, pri ktorom sa zriadilo Ústredné riaditeľstvo Štátnych lesov a majetkov.

Podobne aj Riaditeľstvo Štátnych lesov a statkov v Užhorode sa presťahovalo do Buštiny a v decembri 1938 do Perečína. Tam zotrvalo do 23.3.1939, keď Podkarpatský Rus anektovalo Maďarsko.

Podnik Štátne lesy a statky sa po 6.10.1938 rozčlenil na dve časti, českú a slovenskú:

Ústredná správa slovenskej časti podniku prechádza do kompetencie Ministerstva poľnohospodárstva, obchodu, verejných prác a financií, onedlho pod Ministerstvo hospodárstva Slovenskej krajiny.

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej krajiny (Ústredné riaditeľstvo štátnych lesov a majetkov) zasiela dňa 27.10.1938 informačný oznam všetkým riaditeľstvám štátnych lesov a majetkov na Slovensku. Oznamuje sa v ňom, že vládny uznesením z dňa 24.10. 1938 bol funkciou ústredného riaditeľa štátnych lesov a majetkov Slovenskej krajiny poverený lesný radca Ing. Jozef Biringer. Poverenému ústrednému riaditeľovi bolo súčasne uložené, aby sa podujal úloh odčlenenia štátnych lesov a majetkov v Slovenskej krajine od Ústredného riaditeľstva štátnych lesov a statkov v Prahe, ako aj od Československej ústrednej predajne dreva v Prahe. Súbežne bude organizované Ústredné riaditeľstvo štátnych lesov a majetkov v Bratislave. Až

Biringer Jozef – riaditeľ Ústredia ŠLM počas celého obdobia Slovenského štátu

Korpel Pavol – významný lesnícky činiteľ v sledovanom období

Výchrica v Or. komposesoráte – 22.7.1939 – Zákmenné – Erdutka

do otvorenia ústredia v Bratislave má Ústredné riaditeľstvo štátnych lesov a majetkov dočasné sídlo v Prahe u Ministerstva zeméďelství.

Začiatu činnosti Ústredného riaditeľstva štátnych lesov a majetkov v Bratislave predchádzala porada riaditeľov štátnych lesov a majetkov v Banskej Bystrici dňa 11.-12.11. 1938, ktorá sa konala v aule riaditeľstva.

Prítomní boli:

- Ústredný riaditeľ štátnych lesov a majetkov, Ing. Jozef Biringer
- námestník ústredného riaditeľa štátnych lesov a majetkov, Ing. Tibor Blatný
- riaditeľ štátnych lesov a majetkov v Banskej Bystrici, Ing. Robert Binder
- riaditeľ štátnych lesov a majetkov v Žarnovici, Ing. Ján Bella
- riaditeľ štátnych lesov a majetkov v Liptovskom Hrádku, Ing. Andrej Barna
- riaditeľ štátnych lesov a majetkov v Solivare, v z. Ing. Jozef Szilvay
- riaditeľ Oravského komposesorátu, Ing. Peter Železnák
- Ing. Július Uhliar (za riaditeľstvo v Žarnovici), Ing. Július Kňazovický, Ing. Pavel Korpel (obaja za riaditeľstvo v Banskej Bystrici), Zolo Šebo (za ústredné riaditeľstvo).

Ústredný riaditeľ Ing. Biringer informoval o osamostatnení podniku Štátne lesy a majetky Slovenskej krajiny.

Tri hlavné úlohy porady definoval takto:

1. Prerokovať vytvorenie ústredného riaditeľstva v Bratislave, jeho štruktúru, ako aj personálne presuny na riaditeľstvách. To znamená, aby sa na vedúce posty dostali Slováci. Zoznam českých zamestnancov, ktorí budú presunutí do Čiech sa pripojuje. Rovnako zoznam obsadenia ústredného riaditeľstva sa pripojuje. Súčasne sa konala na riaditeľstve ŠLM v Banskej Bystrici porada učtárenských pracovníkov, ktorí navrhli obsadenie učtárenských miest pri ústrednom riaditeľstve i vonkajších riaditeľstvách a zároveň vypracovali návrh štátneho rozpočtu pre lesné hospodárstvo.
2. Riešenie problémov úspornosti v štátnych úradoch na návrh Prezídia Ministerstva hospodárstva Slovenskej krajiny. Porada vypracovala rámcové návrhy.
3. Návrh štátneho rozpočtu týkajúci sa lesného hospodárstva, ktorý sa musí prispôbiť daným pomerom.

Tieto reorganizácie sa uskutočňovali rýchlo, veľakrát na úkor kvality, obdobie Slovenskej krajiny trvalo len necelých šesť mesiacov, nebola na to pripravená legislatíva ani štátno – správny aparát.

Pozvánka na zakladajúce zhromaždenie Spolku slovenských lesníkov

Pečiatka s nápisom Slovenskej krajiny, ktorá bola platná len 6 mesiacov

O mesiac neskôr sa v Bratislave konala prvá schôdza Správneho zboru podniku „Štátne lesy a majetky“ Slovenskej krajiny.

Vznikom Ústredného riaditeľstva štátnych lesov a majetkov, ministerstvo zriadilo Správny zbor tohto podniku, ktorý zasadal niekoľkokrát za rok. Následne prinášame historicky prvý zápis z prvého rokovania Správneho zboru po jeho zriadení:

Výber z prvého rokovania Správneho zboru, napísanej dňa 19.12.1938 v Bratislave:

- Prítomní:
- Ing. Jozef Biringer, ústredný riaditeľ štátnych lesov a majetkov Slovenskej krajiny a predseda správneho zboru
 - členovia správneho zboru:
 - Ing. Tibor Blatný, zástupca ústredného riaditeľa
 - JUDr. Viliam Lepey, hlavný finančný radca
 - Ing. Róbert Binder, lesný radca
 - JUDr. Alexander Kudlička, hlavný právny referent
 - Dr. Ing. Peter Zaťko, gen. tajomník zväzu priemyselníkov
 - Štefan Danihel, poslanec NZ a predseda Zemedelskej rady
 - JUDr. Mikuláš Pružinský, poslanec NZ
 - Adolf Šelmeč, senátor NZ a riaditeľ gymnázia
 - Fedor Turček, poslanec NZ

Predseda privítal prítomných a prečítal dekrét ministra hospodárstva, podľa ktorého bol predsedom správneho výboru podniku „Štátne lesy a majetky“ Slovenskej krajiny menovaný lesný radca Ing. Jozef Biringer, ústredný riaditeľ podniku.

Jednotlivé body programu:

1. Všeobecná informačná správa ústredného riaditeľstva štátnych lesov a majetkov s nasledovnou rozpravou:
 - Listnaté lesy boli prevažne odstúpené Maďarsku, z toho dôvodu nevieme, či bu-

deme sebestační, navrhuje sa preto zreviďovanie hospodárskych plánov tak, aby spotreba hlavne dubu bola pokrytá.

– S premenou lesnej pôdy na pasienky už nemožno počítať bez nebezpečenstva národohospodárskych dôsledkov.

– Uvážiť či by poľovníctvo nemalo byť vykonávané výlučne systémom poplatkovým, rovnako uvažovať aj s rybárstvom.

2. Rokovací poriadok správneho zboru podniku Štátne lesy a majetky bol jednohlasne správnym zborom schválený.

3. O návrhu systemizácie služobných miest v ústrednom riaditeľstve štátnych lesov a majetkov referoval Ing. Pavel Korpeľ, lesný správca.

4. Správny výbor rozhodol, aby platnosť „Pokynov k prevádzaniu smerníc pre poskytovanie naturálnych príjmov“ bola predĺžená do odvolania.

5. Ing. Pavel Korpeľ prečítal návrh na nájom bytov v Bratislave pre zamestnancov ústredného riaditeľstva štátnych lesov a majetkov, ktorý bol v zmysle platných smerníc odsúhlasený.

6. Hlavný hospodársky správca Ing. Jozef Pavlac predniesol návrh na reorganizáciu hospodárskej služby na štátnych majetkoch vo Víglaši, ktorý bol prijatý.

7. Hlavný lesný radca Ing. Tibor Blatný predniesol návrh na vianočnú nádielku pre lesné robotníctvo vo výške 40.- Kč pre slobodných a 60.- Kč pre ženatých, plus 15.- Kč za každé dieťa, za podmienky odpracovania 120 dní u podniku.

8. Ing. Tibor Blatný podal návrh na schválenie kúpy majetku rodiny Ghyczyowcov v Banskom pre Riaditeľstvo štátnych lesov a majetkov v Solivare za 103.800.- Kč.

9. Okresná starostlivosť, kuratórium detského domova v Prešove žiada o poskytnutie palivového dreva. Žiadosť predniesol Ing. Tibor Blatný, správny zbor odsúhlasil predaj so 45% zľavou na 60 prm bukoveho palivového dreva z drevoskladu v Prešove.

10. Siroťnec milosrdných sestier sv. Alžbety v Banskej Bystrici žiada o zľavu na palivové drevo. Správny zbor jednohlasne súhlasil o predaj so 75% zľavou na 56 prm bukoveho výmetu.

Mimo programu bolo riešené predĺženie zmlúv o prenájme štátnych píl v Hrabliach, Smolníckej Píle a Beckengrunde v obvode riaditeľstva Solivar.

Takto vyzeralo prvé rokovanie Správneho zboru podniku „Štátne lesy a majetky“ Slovenskej krajiny v nových podmienkach nového Ústredného riaditeľstva štátnych lesov a majetkov Bratislave.

Druhé rokovanie Správneho zboru podniku Štátne lesy a majetky nového Ústredného riaditeľstva štátnych lesov a majetkov Bratislave sa už v Slovenskej krajine nestihlo, udialo sa až v novom Slovenskom štáte. Toto druhé rokovanie bude obsahom ďalšieho pokračovania, aby sme Vás oboznámili s hlavnými úlohami, resp. problémami štátnych lesov na Slovensku v danom období.

Viliam Stockmann

S múzeom do lesa

Dvadsiaty prvý marec, teda Medzinárodný deň lesov je dňom, kedy všetci radi prijímame výzvu organizovať aktivity, ktoré sú zamerané na zvýšenie povedomia o význame lesov. Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene túto výzvu v minulých rokoch prijalo viackrát. Spočiatku pripravovalo na tento deň v roku rôzne podujatia pre školy, z ktorých sa vyprofilovala súťaž S múzeom do lesa. Tento, už piaty ročník sa prihlásilo do súťaže osem škôl zo Zvolena a jeho okolia, ktoré reprezentovali trojčlenné družstvá. Samotnej súťaži predchádzala príprava priamo v múzeu, pretože všetky súťažné kolá boli naviazané na to, čo múzeum ponúka. Nielen súťažiaci, ale aj ich spoločníci sa priamo vo výstavách a expozíciách naučili veľa o lesnom ekosystéme, nahliadli aj do histórie lesníctva a hospodárenia v lese. Súťažilo sa v troch kolách, ktoré hravou formou preverili ich vedomosti. Výsledková tabuľka napovedala, že všetci sa dobre pripravili a sily boli veľmi vyrovnané. No súťaž musí mať vždy víťazov. Tak odborná porota odovzdala pekné ceny od štátneho podniku LESY SR a Mesta Zvolen nasledovným žiakom:

1. miesto: Monika Lieskovská, Hana Pavlendová a Adam Macko zo ZŠ P. Jilemnického vo Zvolene
2. miesto: Lenka Jachimová, Milan Čabala a Peter Hazlinger zo ZŠ M. Rázusa vo Zvolene
3. miesto: Simona Fábryová, Zuzana Jaloviarová a Lucia Žiaková zo ZŠ J. Drdoša vo Víglaši

Heslo Medzinárodného dňa lesov v tomto roku znelo Lesy a vzdelávanie. Práve Lesnícke a drevárske múzeum je ideálnym miestom na vzdelávanie o lese a lesníctve. Možno by ste nám mohli oponovať tvrdením, že najlepším miestom je samotný les... To určite áno, ale ako sme sa už veľakrát poučili na vlastnej koži, bez teoretických vedomostí, alebo fundovaného sprievodcu si nikdy z lesa neodnesieme všetko, čo nám ponúka. Možno by nám priamo v lese vedela poradiť nejaká múdra aplikácia alebo „všetvedko Google“, no priznajme si, že pred vstupom do lesa akosi inštinktívne vypíname telefóny, alebo ich zabúdame doma či v aute... Lesu Zdar!

Ľubica Richterová, LDM Zvolen

Stratený hrad v Malých Karpatoch

Pri hľadaní informácií o Pezinskom hrade som ako inak využil vševedúci internet. Prečo nie, keď za relatívne krátky čas sa človek dostane niekedy aj k informáciám, ktoré pôsobia dôveryhodne a čuduj sa svete dokonca aj k takým, ktoré hľadá.

Ale poďme pekne poporiadku. Už to budú možno dva až tri roky, čo mi raz jeden kolega len tak medzi rečou pri jednej studničke na LS Pezinku položil otázku, či viem, že na tomto kopci nad nami bol kedysi Pezinský hrad. Nevedel som, ale informácia o Pezinskom hrade sa uchovala kdesi v mojom podvedomí. Tam čakala na svoj okamih a dočkala sa. Pri jednom pracovnom rozhovore so šéfredaktorkou časopisu Ankou Sliackou prišla na pretras aj téma „Lesy a hrady“ s možnosťou uverejniť vo februárovom čísle článok o hrade Dobrá Voda. To sa aj vďaka ústretovosti a snahe kolegyne z OZ podarilo. Pri rozhovore som dostal do ruky mapku a so zvedavosťou som začal pátrať po tých malých červených bodkách na území nášho OZ Smolenice. Musím sa priznať, že som sa aj trochu zamotal. No potom vo mne skrsla myšlienka, využiť pri identifikovaní bodov náš úžasný program Webgis. A tak som rozlíšil, aké hrady sa to skrývajú v tejto bodkovannej tajničke. Hneď som aj vedel s určitosťou, či sú hrady na našich pozemkoch, alebo nie. A tu niekde som si spomenul na jeden, ktorý som na mapke nenašiel. To hneď naštartovalo moju zvedavosť. Ako som už spomenul, do internetového prehliadača som zadal vyhľadávanie slovného spojenia: „Pezinský hrad“. Myslím, že to všetci poznáte. Z toho množstva informácií, ktoré kolujú internetom, sa vyseletovali tie, čo mali niečo dočinenia s týmto slovným spojením. Človek by si povedal, že je to celkom jednoduché. No ale ako vždy sa potvrdilo, že zdanie naozaj klame. Nie každá informácia sa týkala starého Pezinského hradu. On totižto je v Pezinku ešte aj Pezinský zámok, ktorý sa nachádza

Hypotetický vzhlad hrádku

primo v meste. Ten si prešiel svojou vlastnou cestou. Aby som však veľmi neodbočil, vrátim sa pekne späť k nášmu starému Pezinskému hradu. On to totižto nie je len taký hocikajký hrad. Ani samotní Pezincania dlho nevedeli, kde sa vlastne nachádzal, keďže z neho nezostali žiadne ruiny. Tak sa stalo, že ho hľadali v úplne inej doline. Ako píše jeho

novodobí objavitelia: „Raz večer sme spolu sedeli a uvažovali nad materiálmi, ktoré sme získali z banského archívu v Banskej Štiavnici. Mali sme k dispozícii aj mapu z 18. stor., v ktorej bol Altstadt, ako pôvodná stará pezinská osada, naznačená pod dnešným Slnčným údolím. Tu nám to však nepotvrdilo nič. Preto nám napadla myšlienka, že dolina do Údolia slnka, ktorou preteká Staromestský (Rakový) potok sú s Cajlanskou (Hrubou) dolinou a tu pretekajúcim potokom, veľmi autentické. Povedali sme si, že keď nie je Altstadt v Údolí slnka, môže byť v susednej Cajlanskej doline. Vytipovali sme si tam dva kopce.“ Ako ďalej píšú skutočne objavili pozostatky Pezinského hradu: „Na druhý deň sme sadli na bicykle a vyviezli sa na to miesto. Bicykle sme odložili a vyšplhali sme sa na kopec. Pri tom sa mi pošmykla noha a spadol som. Zrazu sa mi v ruke objavil starý črep, kus keramiky. Postupovali sme ďalej a stále viac sme sa presviďčali o našom veľkom objave. Potom sme netrpezlivo čakali na archeológov z Bratislavy, ktorí mali nálezisko potvrdiť. Títo boli spočiatku skeptickí, nezdalo sa im, že by hrad mohol byť až tak hlboko v horách. Keď však prišli na miesto už pripustili, že tu mohol byť nejaký hrádok. My sme ich však zaviedli ešte asi o 150 m ďalej, kde to pokračuje, potom už jasne potvrdili, že pôjde o pezinský hrad. V priebehu predbežného historicko-archeologického prieskumu, ktorý nasledoval, sa tu našli fragmenty keramiky a kovové predmety, čo potvrdilo, že túto lokalitu obývali ľudia. Našli sa tu aj strelky šípov, sekera a iné veci, čo naznačuje, že hrad dobývalo vojsko, o čom svedčia písomné materiály. Nájdené strelky (hroty šípov) môžeme rozdeliť do dvoch kategórií: Prvá početnejšia z nich, súvisí pravdepodobne s dobýjaním hradu v 2. polovici XIII. stor. a to v r. 1272 českým vojskom a r. 1295 rakúskym vojskom; Druhú tvoria ojedinelé nálezy tzv. streliek nomádskeho typu,

ktoré používali kočovní nájazdníci, medzi ktorých patrili Tatári, ktorí sem vpadli r. 1241. Ak by sa to potvrdilo, tak existencia hradu by sa oproti prvej zmienke posunula o tridsať rokov do minulosti. Tieto strelky sú však podobné aj staromaďarským, v tomto prípade by sa existencia hradu posunula do minulosti nie o tridsať ale tristo rokov. To by mohlo súvisieť s expanziou staromaďarov na územie Veľkej Moravy. Jedno alebo druhé sa podrobnejším výskumom potvrdí alebo vyvráti.“ Uvedené skutočnosti boli zverejnené v auguste r. 2001. Po tomto predbežnom prieskume nasledoval podrobnejší prieskum, ktorý prvotné predpoklady potvrdil: „V septembri 2003 sa začal v lokalite pracovne nazvanej Starý zámok II. dlhoočakávaný archeologický výskum stredovekej fortifikácie, ktorá bola stotožňovaná s Pezinským hradom, známym z písomných materiálov z 13. stor.. Archeologický výskum sa uskutočnil vďaka pomoci a spolupráci viacerých inštitúcií. Dozor nad výskumnými prácami už tradične prevzalo Archeologické múzeum Slovenského národného múzea pod vedením PhDr. Zdenka Farkaša. Veľkú pomoc poskytlo opäť Stredné odborné

učilište na Komenského ulici v Pezinku, ktoré dalo k dispozícii záujemcov z radov študentov školy. Vďaka patrí aj Veteran Car Clubu Pezínok, ktorý poskytol priestory na zriadenie základne a zabezpečoval stravovanie výskumných pracovníkov i brigádnikov. Poďakovanie tiež patrí nášmu spolupracovníkovi Richardovi Slezákovi, ktorý sa na výskumoch aktívne podieľal. Prvý ročník výskumu stredovekého opevnenia na strmom kopci nad sútokom dvoch potokov mal za úlohu identifikovať základy zachovaných objektov a potvrdiť, že existencia hradu na tomto mieste je totožná s písomnými zmienkami prameňov z 13. stor.. Je potešiteľné, že obidva predpoklady sa podarilo viacmenej naplniť. Výskum odhalil na vrcholovej plošine kamenné základy stavby, ktorá mohla byť vrcholovou vežou. V ďalšej skúmanej časti objektu sme sa sondou dĺžkou 30 m a širokou 1,5 m snažili odhaliť predpokladanú architektúru vysunutého predhradia. To sa však nepodarilo. Napriek tomu množstvo klincov, nájdených počas hĺbenia sondy i pomocou detektoru kovov rovnako ako aj stopy po požiarí naznačujú, že sa na tomto mieste s najväčšou pravdepodobnosťou nachádzala dre-

vená stavba, ktorá bola zničená počas bojov o hrad. Intenzitu týchto bojov nám dokladá množstvo kovových streliek – hrotov, šípov, ktoré sa nachádzali takmer v celom areáli hradu. Okrem nich sa našli tiež strelky do kuší, ostrohy, kovania, množstvo klincov, sekera, úlomky keramiky a ďalšie predmety, dokladajúce existenciu hradu do druhej polovice 13. stor.. Najcennejším nálezom však bezpochyby je úlomok sklenenej fľaše, ktorý bol na odbornom sklárskom seminári s názvom História skla 2003, konajúcom sa v Nitre v októbri 2003 odborníkmi jasne identifikovaný. Najmä podľa českých účastníkov seminára ide o sklo z tzv. doppelľaše, ktoré sa vozili na južnú Moravu a s najväčšou pravdepodobnosťou aj na územia severozápadného Uhorska v rokoch 1240-1270 z bavorských a tirolských sklární. Nielen z hľadiska dejín nášho mesta ale vôbec celého malokarpatského regiónu je ojedinelý tiež súbor streliek, ktoré sa zatiaľ na hrade našli. Ide o pomerne rozsiahlu škálu rôznych typov streliek, z ktorých niektoré majú analógie až na území južného Ruska a Ukrajiny. Napriek tomu, že sa nám zatiaľ počas výskumu nepodarilo nájsť ani jednu mincu, ktorá by datovala

existenciu hradu na spomínanom kopci presnejšie, je informácia o datovaní nájdeného skla dostatočná na to, aby sme sa mohli oprávne domnievať, že skúmaná fortifikácia je naozaj Pezinský hrad, spomínaný v r. 1271, keď bol obsadený českým vojskom Přemysla II. Otakara a následne v ďalších historických prameňoch, podľa ktorých: „Na jar r. 1287 vtrhli na juhozápadné Slovensko vojská rakúskeho vojvodu Albrechta na pomoc kráľovi proti veľmožovi Ivanovi z Kyseku (Köszege), ktoré dobyli Bratislavu a postupne v rokoch 1288-1289 aj Pezínok, Svätý Jur a celú oblasť až po Trnavu.“ Pravdepodobne počas týchto bojov bol zničený aj Pezinský hrad. Na záver zhrnutia prvej sezóny archeologického výskumu by sme chceli vyzvať všetkých nadšencov miestnej histórie, ktorí lokalitu navštívili, aby nás oboznámili s predmetmi, ktoré tam našli. Každý z nich tak môže pomôcť doplniť chýbajúce informácie o hrade a prispieť malým úlomkom do mozaiky bohatých pezinských dejín.

Michal Slávik, OZ Smolenice
zdroj: <http://pezincan.pezinok.sk/index.php?ygid=article&cat=2004-01&article=2804>

Turisti v sude

Slnčných dní pomaly pribúda a les začína rozvoniavať sviežou zeleňou. Vtáčence svojím spevom akoby ľudí zvolávali hlbšie a hlbšie do lesa, ktorý je popretkávaný pavučinou turistických trás. Hlavne cez víkendy sú lesy Tribčá plné turistov a cyklistov, ktorí si v týchto dňoch vychutnávajú ich sviežu jarnú nádheru.

Výlety do prírody sú obľúbené počas celého roka. Na jar zmysly turistov poteší voňavý rozkvitnutý les, v letných horúčavách ich rád prichýli vo svojom tieni, na jeseň žiarivou farebnosťou láka využiť turistikou posledné teplé dni a v mrazivej zime sa rád pochváli svojou tajomnosťou. Nie je veru deň, kedy by si lesy Tribčá oddýchli od prítomnosti ľudí.

Odštepny závod Topolčianky pre spríjemnenie pobytu turistov vo svojich lesoch roky buduje rôzne čardy, altánky a útulne. Z ich budovaním začali lesníci ešte v časoch, kedy sa o lesoturistike a cyklotrasách niekomu možno iba snívalo. Každé z týchto miest je vybudované na turistickej trase v krásnom

prostredí, kde si turisti či cyklisti môžu odýchnuť, osviežiť sa a plní síl môžu pokračovať v ceste.

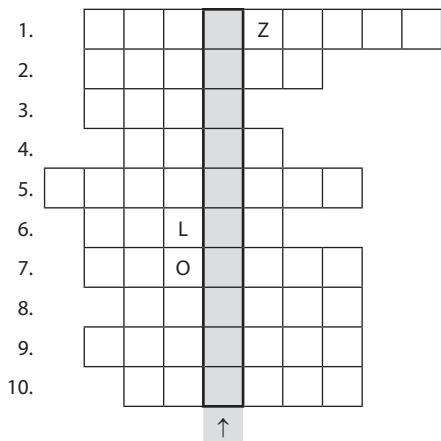
Jedno z týchto miest je akoby vystrihnuté z rozprávkovej knižky, nachádza sa na Lesnej správe Topolčianky. Je to útulňa vyrobená zo starého vinneho suda. Útulňa s názvom Žliabok krásne zapadá do prostredia na okraji lesa a svojím atypickým vzhľadom prinúti každého zvedavca prísť až k nej. Už mnoho turistov, ktorých zastihli pri potulkách lesom noc či dážď, v nej našlo útočisko.

Ak sa vyberiete raz spoznávať okolie Tribčá a kroky Vás zavedú na Lesnú správu Topolčianky, určite aj Vás premôže zvedavosť a strávite aspoň pár minút v sude s menom Žliabok a aj Váš fotoalbum bude obohatený o snímku z tohto krásneho miesta.

Katarína Garajová, OZ Topolčianky

Milí čitatelia,

pripravili sme si pre Vás ďalšiu zo sérii súťažných krížoviek. Správna odpoveď sa nachádza vo vyznačených kolónkach, ale písmeňá je potrebné správne usporiadať. Riešenie zasielajte poštou, alebo na mailovú adresu redakcie časopisu Lesník a nezabudnite uviesť Vašu poštovú adresu. Tento mesiac odmeníme troch riešiteľov spoločenskou hrou O lese v lese.

LESNÍCKA TAJNÍČKA č. 4

- Slúžiaca na dopravu dreva.
- Nežiaduca vegetácia.
- Vzdialenosť medzi sadenicami a stromami.
- Časť stromu.
- Sortiment dreva určený na výrobu papiera.
- Časť odvozného auta zadržávajúca prepravované drevo.
- Drevná hmota určená na energetické účely
- Kálačka inak
- Zalesňovanie inak
- Druh kompasu určujúci azimut.

Za správnu odpoveď z marcového čísla – PRIBLIŽOVANIE sme odmenili knihou Významné lesnícke osobnosti: O. Minára z Prievdže, J. Šaba z Machuliniec a D. Štefanková zo Žarnovice.

15. ročník súťaže
... NAJHORÁR ...

organizačný výbor OZ Slovenská Ľupča
Vás pozýva na

Memoriál J. Dekreta Matejovie
24.5.2019 o 9:00 hod.
v areáli Chaty Lesy Donovaly

e-mail: marta.haviarova@lesy.sk, mob: 0918 334 505

LESY SR
LESY Slovenskej republiky,
štátny podnik

v spolupráci
s obcou Donovaly

OHČ DONOVALY

EHC SERVICE

EHC SERVICE

Zasmejte sa

Milý alkohole,
sľúbil si mi, že ma naučíš tancovať, že sa budem zabávať, ...
Videl som video, musíme sa vážne porozprávať!

Volám mužovi ... nedvíha. Tak som mu napísala: „Ťukla som Ti auto.“ Prešlo 7 minút a mám 135 neprijatých hovorov. Zrazu sa mu chce rozprávať.

LESY SR Slovenskej republiky, š.p.a. generálne riaditeľstvo Hľadáč Bystrička,
Odštepné závody Kriván a Čierny Balog

POZVÁNKA

na vyhodnotenie poľovníčkej sezóny 2018/2019 v CHPO Polana, prehliadku trofejí a jeleních zhodov
LS Ryslinky – Záhumenská, dňa 16.mája 2019 o 10:00 hodine

LESY SR

CHPO POLANA

RECEPTÁR

Diviak na červenom víne

Základné suroviny: 1,2kg mäsa z diviaka, 150g oravskej slaniny, 2 lyžice sójovej omáčky, 2 lyžičky cesnakovej pasty, 10 celých neošúpaných strúčikov cesnaku, 2 lyžičky plnotučnej horčice, 50ml oleja do marinády + na opekanie, 2 väčšie cibule a korenie štyroch farieb, 2-3 bobuľky nového korenia, 150ml červeného suchého vína, soľ, mleté čierne korenie

Postup: Mäso umyjeme a vyrežeme masné časti. Kúskami pokrájanej slaniny prešpikujeme celé mäso podľa chuti. Osolíme a okoreníme. Sójovú omáčku vymiešame s cesnakovou pastou, horčicou a s olejom. Nanesieme na mäso a necháme odstáť aspoň 24 hodín v chlade. Marinované mäso jemne stiahneme špagátom, aby držalo tvar. Prudko opečieme v pekáči na rozpálenom oleji z každej strany. Pridáme nakrájanú cibuľu, korenie a podlejeme červeným vínom. Pečieme prikrýté 80-100 minút pri teplote 200 stupňov Celzia domäkka. Asi 15 minút pred koncom pečenia obsypeme mäso celými neošúpanými strúčikmi cesnaku. Podávame s opekanými zemiakmi a s brusnicovým džemom.

Dĺžka prípravy: cca 45 min. **Počet porcií:** 4

Máj

1.	S	Sviatok práce Otvorenie Vydrovej doliny Autosalón – 29.medzinárodný salón automobilov Bratislava – Incheba Expo Bratislava
2.	S	Žigmund Autosalón – 29.medzinárodný salón automobilov Bratislava – Incheba Expo Bratislava Fireco 2019 – Expo Center Trenčín
3.	P	Galina, Timea Svetový deň slobody tlače Deň Slnka Autosalón – 29.medzinárodný salón automobilov Bratislava – Incheba Expo Bratislava Fireco 2019 – Expo Center Trenčín
4.	S	Florián, Floriána Výročie úmrtia M.R. Štefánika Autosalón – 29.medzinárodný salón automobilov Bratislava – Incheba Expo Bratislava Fireco 2019 – Expo Center Trenčín
5.	N	Lesia, Lesana Svetový deň hygieny rúk Autosalón – 29.medzinárodný salón automobilov Bratislava – Incheba Expo Bratislava Fireco 2019 – Expo Center Trenčín
6.	P	Hermína Medzinárodný deň bez diét
7.	U	Monika Svetový deň astmy
8.	S	Ingrida Deň víťazstva nad fašizmom Svetový deň červeného kríža
9.	S	Roland Deň Európy
10.	P	Viktória Svetový deň – pohybom k zdraviu Lesníci pre zvýšenie environmentálneho povedomia verejnosti – SK-HU FOREST SCHOOLS – Levické polovnícke dni – Deti priatelia lesníkov
11.	S	Blažena Medzinárodný deň sťahovavých vtákov
12.	N	Pankrác Európsky deň minerálov Deň matiek
13.	P	Servác Deň tulipánov
14.	U	Bonifác
15.	S	Žoňa, Soňa Svetový deň rodiny
16.	S	Svetozár
17.	P	Gizela, Aneta Chuť Slovenska, Region Tour Expo, Torty&svet pečenia – Expo Center Trenčín
18.	S	Viola Medzinárodný deň múzeí Chuť Slovenska, Region Tour Expo, Torty&svet pečenia – Expo Center Trenčín
19.	N	Gertrúda Svetový deň hepatitídy
20.	P	Bernard, Bernarda Medzinárodný deň masmédií
21.	U	Zina Svetový deň kultúrnej rozmanitosti pre dialóg a rozvoj Lesníci pre zvýšenie environmentálneho povedomia verejnosti – SK-HU FOREST SCHOOLS- Žuhračka pre všetkých – Detský Hubert Medzinárodný strojársky veľtrh, Techforum – Agrokomplex Nitra
22.	S	Júlia, Juliana Medzinárodný deň biologickej rozmanitosti Medzinárodný strojársky veľtrh, Techforum – Agrokomplex Nitra
23.	S	Želmíra Medzinárodný strojársky veľtrh, Techforum – Agrokomplex Nitra
24.	P	Ela Európsky deň národných parkov Medzinárodný strojársky veľtrh, Techforum – Agrokomplex Nitra
25.	S	Urban, Vanessa Sviatok sv. Urbana – patróna vinohradníkov Burza starožitností a gazdovské trhy – Expo Center Trenčín
26.	N	Dušan
27.	P	Iveta Medzinárodný športový vyzývaci deň
28.	U	Viliam
29.	S	Vilma, Maxim
30.	S	Ferdinand, Ferdinanda
31.	P	Petrana, Petronela, Nela Deň otvárania studničiek Svetový deň bez tabaku

Erby s nádychom lesa

 Erb obce Banské
(okres Vranov nad Topľou)

 Erb obce Dolný Lopašov
(okres Piešťany)

 Erb obce Kokošovce
(okres Prešov)

 Erb obce Krušovce
(okres Topoľčany)

 Erb obce Prestavky
(okres Žiar nad Hronom)

 Erb obce Ždaňa
(okres Košice)

 Nová Polhora
(okres Košice)

Apríl 2019

Životné jubileá

50 rokov

Jozef Stankovský, vedúci LO, LS Duchonka – OZ Prievidza
Hubert Harmady, vedúci LO, LS Partizánske – OZ Prievidza
Marián Šuška, vedúci LO, LS Martin – OZ Žilina
Ing. Jaroslav Zorvan, referent vnútornej správy a manažmentu majetku – OZ Rimavská Sobota
Jana Mackalová, mzdová účtovníčka – OZ Sobrance
Ladislav Andrejco, vedúci LO, LS Strážske – OZ Sobrance

60 rokov

Ing. Roman Struhár, vedúci LS, LS Sološnica – OZ Šaštín
Augustín Zuskin, manipulant, ES Ľubochňa – OZ Liptovský Hrádok
Ing. Jaroslav Pohly, vedúci LS, LS Hrable – OZ Košice
Ing. Alexander Šagát, ťažba – GR Banská Bystrica

Pracovné jubileá

20 rokov

Ing. Peter Siakel, hospodárska úprava lesov – GR Banská Bystrica

25 rokov

Kristián Kováč, vedúci ŠS, ŠS Trstice – OZ Semenoles Liptovský Hrádok
Ing. Miroslav Mozola, projektant PSL – GR Banská Bystrica

30 rokov

Miroslav Čulý, vedúci LO, LS Medzilaborce – OZ Vranov nad Topľou

35 rokov

Ing. Eva Gabovičová, personalista – OZ Považská Bystrica
Ing. Ján Kamenský, vedúci LS, LS Poľana – OZ Kriváň

40 rokov

Jozef Mikuláš, vedúci LO, LS Lednické Rovne – OZ Považská Bystrica
Marta Brečková, hlavný účtovník – OZ Vranov nad Topľou

Starobný dôchodok

Ľubomír Zatkó, dispečer dopravy dreva – OZ Smolenice
Ing. Emil Krestán, referent obchodu – OZ Námestovo
 Mgr. Jana Lásková

Nájdí 10 rozdielov

Osudové drevené zvieratá

„Alebrijes“, ako fantastické drevené zvieratá držia domorodú kultúru v Oaxaca nažive. V mojej rodine používame techniky predkov, aby sme životom skutočných a neskutočných bytostí, poskytli život už našej tretej generácii. Používame iba prírodné farby, drevo a aby sme vytvorili naše vzory, čerpáme inšpiráciu z pre-hispánskej pôvodnej kultúry Zapotec,“ hovorí Angélico Jiménez, dnes jeden z najvýznamnejších umelcov a tvorcov Alebrijes v Oaxac. Sú vyrábané z copalu, miestneho dreva, ktoré bežne využívajú miestni rezbári a je považované za posvätné.

Každý vzor má svoj význam. Napríklad bodka predstavuje nový život, nohy predstavujú cestu ľudí smerom k ich osudu a slimák je príspevok pre komunitu. Každá figúrka je vyrobená na mieru s množstvom lásky, tvrdej práce a trpezlivosti. Kvalitný kus vyrába minimálne štyri mesiace, ale menších nenáročných kúskov sa dá vyrezať až 20 mesačne.

Všetko má svoj postup. Najprv sa drevo rozreže mačetou, potom sa vyrezáva nožom, aby sa následne lepšie tvarovalo. Potom sa nechá chvíľu vyschnúť. Drevené figúrky sú ošetrené, leštené a nakoniec sú natreté. Každý Alebrijes je umeleckým dielom, nie je len krásny ale nesie v sebe podstatu a kultúru Oaxaca,“ zdieľa s hrdosťou Angélico a vysvetľuje: „že podľa 260-dňového posvätného kalendára nazvaného „piye“ máme všetci zvieratá, ktoré nás sprevádzajú našim životom. Veríme, že tento spoločník ovplyvňuje a formuje naše ja, pretože prirodzene prijímame a získavame charakter tohto konkrétneho zvieratá, ktorému sme boli pridelení pri narodení. V našej tradícii máme 20 zvierat, ktoré sa nachádzajú v našom regióne a v kultúre Zapotec sú veľmi dôležité. Veríme v osud a „nahual“ je tam, kde sa prejavuje spojenie zvieratá s ľudskou bytosťou.“

„Rád by som učil a zdieľal svoju prácu s budúci generáciami, ako to robil môj starý otec. Budem odovzdať toto naše krásne dedičstvo a chcem, aby sa deti učili, bavili sa a boli hrdí na svoje korene. Chcem, aby mali možnosť vystavovať v galériách v Mexiku i v zahraničí. Je to skvelý spôsob, ako posilniť našich ľudí vlastným remeslom a kultúrou,“ dodáva Jiménez.

-as-

